

รายงาน

ของ

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง
สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

เรื่อง การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง
ในระบอบประชาธิปไตย

☆☆☆

(๒/๕/สปช.)

สำนักกรรมการ ๒

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ตัวหนังสือ

ที่ (สปท) ๑๑๑๖/๒๕๕๘

(สำเนา)

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ถนนอุทองใน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘

เรื่อง รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง
กราบเรียน ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการดังกล่าวข้างต้น จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๘/๒๕๕๘ วันอังคารที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ได้มีมติตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองนั้น ซึ่งกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. นายเสรี สุวรรณภานนท์	ประธานกรรมการ
๒. นายกษิต ภิรมย์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. พลเอก ฐิติวัฒน์ กำลั้งเอก	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายสังศิต พิริยะรังสรรค์	รองประธานกรรมการ คนที่สาม
๕. นายชัย ชิดชอบ	ที่ปรึกษากรรมการ
๖. นายสุชน ชาลีเครือ	ที่ปรึกษากรรมการ
๗. นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา	โฆษกกรรมการ
๘. นายวันชัย สอนศิริ	โฆษกกรรมการ
๙. นายคำคุณ สิทธิสมาน	กรรมการ
๑๐. พลตำรวจโท ตรีทศ รณฤทธิวิชัย	กรรมการ
๑๑. พลเอก ธวัชชัย สมุทรสาคร	กรรมการ
๑๒. นายนิกร จำนง	กรรมการ
๑๓. พลโท วรวิทย์ บุญญะสิทธิ์	กรรมการ
๑๔. พลเอก วิเชียร ศิริสุนทร	กรรมการ
๑๕. นายวิทยา แก้วภราดัย	กรรมการ
๑๖. นายสมพงษ์ สระกวี	กรรมการ
๑๗. นายอรุณ จิรชวาลา	กรรมการ
๑๘. พันตรี อาณันย์ วัชโรทัย	กรรมการ
๑๙. นายดำรงค์ พิเดช	กรรมการ
๒๐. นายวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ	เลขานุการกรรมการ
๒๑. นางนรรรัตน์ พิมเสน	ผู้ช่วยเลขานุการกรรมการ

บัดนี้ คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองได้พิจารณาศึกษารายงาน เรื่อง “การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย” ตามแผนการปฏิรูปของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เสร็จแล้ว

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศพิจารณา และหากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเห็นชอบ ขอให้โปรดส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรี และองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามข้อบังคับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๘๙ เพื่อพิจารณา ดำเนินการและขอให้คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองดำเนินการโครงการนำร่อง ต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) เสรี สุวรรณภานนท์

(นายเสรี สุวรรณภานนท์)

ประธานกรรมการ

ขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง

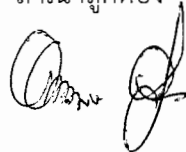
สำนักกรรมการ ๒

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๓๖

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๓๗

สำเนาถูกต้อง

ว่าที่ร้อยตำรวจตรี

(อาพิทธ์ สุขะนันท์)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๒

กมลทิพย์ /ร่าง

อโนทัย /พิมพ์

ชูพงศ์/ตรวจ

สารบัญ

	หน้า
๑ หลักการและเหตุผล	๔
๒ วิธีพิจารณาศึกษา	๑๑
๓ แผนการปฏิรูป	๑๕
๔ วิธีการปฏิรูป	๑๖
๕ กำหนดเวลาการปฏิรูป	๒๗
๖ แหล่งที่มาของงบประมาณ	๒๗
๗ หน่วยงานที่รับผิดชอบ	๒๗
๘ ข้อเสนอแนะ	๒๗

สารบัญภาพ

	หน้า
๑ แผนหลักที่ ๑ การให้การศึกษาเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน	๑๖
๒ แผนหลักที่ ๒ การสร้างนักรการเมืองที่ดีและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน	๑๙
๓ แผนหลักที่ ๓ การประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน	๒๑
๔ แผนหลักที่ ๔ การบริหารการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน	๒๓
๕ ภาพรวมแผนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย	๒๖

สารบัญตาราง

	หน้า
รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เรื่อง การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย	๒๙

รายงานของคณะกรรมการวิชาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง
เรื่อง การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบบอบประชาธิปไตย

ด้วยในคราวประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๘/๒๕๕๘ วันอังคารที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ได้มีมติตั้งคณะกรรมการวิชาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ตามข้อบังคับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๗๓ วรรคสอง กำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ จัดทำแนวทางการปฏิรูป วิธีการปฏิรูป พร้อมกำหนดเวลาปฏิรูป และข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองให้สัมฤทธิ์ผลรวมทั้งมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่สภามอบหมาย ซึ่งกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. นายเสรี สุวรรณภานนท์	ประธานกรรมการ
๒. นายเกษิต ภิรมย์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. พลเอก รุติวัจน์ กำลิ่งเอก	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายสังคีต พิริยะรังสรรค์	รองประธานกรรมการ คนที่สาม
๕. นายชัย ชิดชอบ	ที่ปรึกษากรรมการ
๖. นายสุชน ขาลีเครือ	ที่ปรึกษากรรมการ
๗. นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา	โฆษกกรรมการ
๘. นายวันชัย สอนศิริ	โฆษกกรรมการ
๙. นายคำคุณ สิทธิสมาน	กรรมการ
๑๐. นายดำรงค์ พิเดช	กรรมการ
๑๑. พลตำรวจโท ตรีทศ รณฤทธิวิชัย	กรรมการ
๑๒. พลเอก ธวัชชัย สมุทรสาคร	กรรมการ
๑๓. นายนิกร จำนง	กรรมการ
๑๔. พลโท วรวิทย์ บุญญะสิทธิ์	กรรมการ
๑๕. พลเอก วิเชียร ศิริสุนทร	กรรมการ
๑๖. นายวิทยา แก้วภราดัย	กรรมการ
๑๗. นายสมพงษ์ สระกวี	กรรมการ
๑๘. นายอรุณ จิรชวาลา	กรรมการ
๑๙. พันตรี อาณันย์ วัชรโรทัย	กรรมการ
๒๐. นายวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ	เลขานุการกรรมการ
๒๑. นางนรรัตน์ พิมเสน	ผู้ช่วยเลขานุการกรรมการ

คณะกรรมการวิชาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ได้มีการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เสนอต่อสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้ความเห็นชอบและจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะประเด็นการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองเสนอคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญนำไปประกอบการพิจารณาจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง จัดทำขึ้นโดยคำนึงถึงความสำคัญเร่งด่วนและสัมฤทธิ์ผลของการปฏิรูปในระยะเวลาที่เหลือนอยู่และเป็นแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ในห้วง ๑ ปีครึ่ง (ในช่วงรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) และ ๒๐ ปี ในช่วงรัฐบาลต่อ ๆ มา เพื่อสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่ให้สอดคล้องเหมาะสมกับสังคมไทย การเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนเพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศชาติและประชาชน

ทั้งนี้ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ของคณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ที่เสนอต่อสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ประกอบด้วย ๖ ประเด็นหลัก ดังนี้

๑. ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
๒. ระบบพรรคการเมือง
๓. การเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรม
๔. การกำกับควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ
๕. การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย
๖. การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและการสร้างความปรองดอง

ซึ่งตามแผนปฏิรูปประเทศด้านการเมืองข้างต้น คณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ได้วางแนวทางการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง โดยการสร้างรากฐานทางการเมืองให้ประชาชนทุกเพศทุกวัย ได้ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้ทุกคนรับผิดชอบบ้านเมืองและการสร้างการเมืองใหม่ที่มีแต่คุณธรรมและสร้างประโยชน์ให้กับส่วนรวมร่วมกันด้วย “การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย” เพื่อให้การเมืองของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นเพื่อความสถาพรของประเทศชาติและประชาชนสืบไป อันจะก่อให้เกิดการปฏิรูปการเมืองที่มั่นคงยั่งยืน โดยการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดี ตั้งแต่ในขั้นพื้นฐานให้กับประชาชนทั่วไปตั้งแต่เยาว์วัยจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีที่มีความรับผิดชอบในทางการเมืองร่วมกัน ซึ่งในคราวประชุมคณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๘ โดยอาศัยอำนาจตามข้อบังคับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ.๒๕๕๘ ข้อ ๘๑ วรรคสอง ที่ประชุมคณะกรรมการฯ จึงได้พิจารณาและมีมติตั้งคณะอนุกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยขึ้นมาคณะหนึ่งทำหน้าที่พิจารณาศึกษาวิเคราะห์และจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่ที่ยั่งยืน การปลูกฝังค่านิยมและทัศนคติที่ดีในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมและยกร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อการเสริมสร้างวัฒนธรรมการเมืองใหม่ และให้รายงานผลการพิจารณาของคณะอนุกรรมการต่อที่ประชุมคณะกรรมการเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

คณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง จึงได้ตั้งคณะอนุกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วย

๑. นายกษิต ภิรมย์	ประธานอนุกรรมการ
๒. นายชัย ชิดชอบ	ที่ปรึกษาและอนุกรรมการ
๓. พลเอก รุติวัจน์ กำลังเอก	อนุกรรมการ
๔. นายนิกร จำนง	อนุกรรมการ
๕. นายสมพงษ์ สระกวี	อนุกรรมการ
๖. นางนรรรัตน์ พิมเสน	อนุกรรมการ
๗. นายคำนูน สิทธิสมาน	อนุกรรมการ
๘. พลโท วรার্থ บุญญะสิทธิ์	อนุกรรมการ
๙. รองศาสตราจารย์ ชัยวัฒน์ คงสม	อนุกรรมการ
๑๐. รองศาสตราจารย์ วุฒิสาร ตันไชย	อนุกรรมการ

๑๑. นายกมล รอดคล้าย	อนุกรรมการ
๑๒. นายดำรง เกตรา	อนุกรรมการ
๑๓. นางสุทธินี เมธีประภา	อนุกรรมการ
๑๔. นายอาทิตย์ จอมสีบวิสิฐ	อนุกรรมการ
๑๕. พลตรี เกกิงศักดิ์ เครือหงส์	เลขานุการอนุกรรมการ

ที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการ ประกอบด้วย

๑. นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา
๒. นายวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ
๓. พันตำรวจเอก จรุงวิทย์ ภุมมา
๔. นางสาวทิพนานิดา ปาลกะวงศ์
๕. นายเป็นไท วิมุกตายน
๖. นายขจรพัฒน์ ชัยประภา
๗. นายสุกฤษฎ์ชัย อีระเริงฤทธิ์
๘. นางสาวศิริภา อินทวิเชียร
๙. นางสาวเพ็ญศรี พิพิธวิวัฒน์ศิริ
๑๐. นางพรรณนิภา เสริมศรี
๑๑. ว่าที่ร้อยตรี สัมพันธ์ แสงคำเลิศ

และในคราวประชุมคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ในคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๗ มกราคม ๒๕๕๙ และครั้งที่ ๑๐ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๙ ที่ประชุมได้พิจารณากำหนดกรอบและแผนการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการและเห็นควรให้มีการตั้งคณะทำงานจำนวน ๔ คณะ เพื่อพิจารณาจัดทำแผนปฏิรูปการเมือง ในเรื่องการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยและต่อมาได้เพิ่มการศึกษาในเรื่องผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเข้าไปด้วย โดยการตั้งคณะทำงานเป็น ๔ คณะ ดังนี้

๑. คณะทำงานการจัดทำแผนแม่บท
๒. คณะทำงานร่างหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษา
๓. คณะทำงานศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติและความเชื่อถือที่ผิดและที่ควรจะเป็นด้านวัฒนธรรมการเมือง
๔. คณะทำงานศึกษาแนวทางการจัดตั้งสถาบันส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

๑. หลักการและเหตุผล

ในการศึกษาของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง โดยคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ได้พิจารณาจากสภาพปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ที่นักการเมืองส่วนใหญ่ยังขาดความรับผิดชอบ และยังแสวงหาแต่อำนาจและผลประโยชน์ จนประชาชนเกิดความรังเกียจนักการเมืองและมีมุมมอง นักการเมืองไปในทางติดลบ อีกทั้ง ปัญหาสำคัญที่ประชาชนคนไทยส่วนใหญ่ยังขาดความตระหนักและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของประชาชนที่รักและหวงแหนความมีประชาธิปไตย และขาดซึ่งความรับผิดชอบต่อประเทศชาติและผลประโยชน์ของประชาชนเป็นส่วนรวม

โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ผ่านมาสภาพทางการเมืองของประเทศไทย ยังมีปัญหาที่ไม่อาจทำให้ การเมืองของประเทศไทยมีความเข้มแข็ง และเป็นการเมืองที่ยังไม่อาจสร้างประโยชน์ให้กับประเทศชาติและ ประชาชนได้อย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยที่เกิดจากตัวนักการเมืองและประชาชน ที่ขาดความรู้ความเข้าใจ ในระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมของนักการเมืองหรือคนที่สู่อำนาจทางการเมือง ยังไม่อาจสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อนักการเมือง และความรับผิดชอบต่อประชาชนในส่วนใหญ่ยัง ยึดถืออยู่ที่ตัวบุคคล และยังอยู่ในระบบอุปถัมภ์ที่มีแต่ผลประโยชน์ในตัวเองและพวกพ้อง โดยขาดจิตสำนึกใน ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมที่จะสร้างการเมืองให้เป็นการเมืองที่รักษาผลประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ

ในหลักการสำคัญ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องวางแนวทางให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน การเมืองที่เป็นมิติสำคัญอันก่อให้เกิดการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่ที่เข้มแข็ง ยั่งยืน และเป็น ประโยชน์ต่อชาติและประชาชน

กรณีดังกล่าวจึงเป็นเหตุผลสำคัญ เพื่อให้เกิดการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองของประเทศไทย ในระบอบประชาธิปไตย จึงควรต้องวางเป็นหลักการสำคัญที่จะทำให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่ ในมิติสำคัญ ดังนี้

๑) การสร้างอุดมการณ์ เพื่อให้ประชาชนทั่วไปยึดถือเป็นหลักการด้วยการวางระเบียบให้ เป็นแนวปฏิบัติแก่ประชาชนทั้งหลาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ให้มีประชาธิปไตยในชาติ โดยยึดหลัก ประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ รวมทั้งเพื่อให้สามารถปกป้องสิทธิและเสรีภาพของประชาชนแต่ละบุคคล โดยทั่วไปด้วย

๒) การสร้างความเชื่อในระบบการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ที่มีการจัดสรรอำนาจสูงสุด ของประเทศที่มีการตรวจสอบ ถ่วงดุล และการคานอำนาจขององค์กรหรือผู้ใช้อำนาจรัฐ โดยมีวัตถุประสงค์ สำคัญที่สร้างคุณประโยชน์ให้กับสังคมโดยรวมเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนชาวไทย ที่มีเสรีภาพ แก่ประชาชนในการใช้ชีวิตที่อิสระในการอยู่ร่วมกัน บนกติกาหรือกฎหมายที่เป็นธรรมที่อยู่บนความถูกต้อง ชอบธรรมและมีคุณธรรม

๓) การสร้างความเชื่อในพรรคการเมือง ที่เป็นองค์กรทางการเมืองให้มีการบริหารจัดการให้ได้ บุคลากรเพื่อเป็นตัวแทนในการเข้าสู่เวทีการเมือง และเป็นองค์กรทางการเมืองที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และมีความรับผิดชอบต่อองค์กรพรรคการเมือง เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันในประเทศอย่างผาสุก

๔) การสร้างความเชื่อในตัวนักการเมืองที่มีอุดมการณ์มีความรู้ความสามารถและมีคุณธรรม โดยให้นักการเมืองเหล่านั้นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่สร้างแต่คุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติ และสังคมโดยรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตนและของพวกพ้อง

นอกจากนี้ ในการศึกษาและจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองของคณะกรรมการ
ขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ยังได้ให้ความสำคัญต่อหลักการในบทบัญญัติของร่างรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช .... มาตรา ๒๕๘ ที่ได้กร่างไว้ดังนี้

“มาตรา ๒๕๘ ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผลดังต่อไปนี้

ก. ด้านการเมือง

(๑) ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองรวมทั้งการตรวจสอบ
การใช้อำนาจรัฐ รู้จักยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่างกัน และให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้ง
และออกเสียงประชามติโดยอิสระ ปราศจากการครอบงำไม่ว่าด้วยทางใด

(๒) .....

เพราะฉะนั้น ในการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรม
จึงต้องให้ประชาชนทั้งมวลได้มีความนึกคิดให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นเรื่องของค่านิยม ทศนคติและ
ความเชื่อทางการเมือง ซึ่งเป็นมิติทางด้านจิตวิทยาสังคมและวัฒนธรรมสังคมของระบบการเมือง วัฒนธรรม
ทางการเมืองของระบบการเมืองหนึ่ง ๆ ย่อมเป็นผลผลิตทั้งของประวัติศาสตร์ ของระบบการเมืองและประวัติ
ชีวิตของมวลสมาชิกในระบบการเมืองนั้น

อีกทั้ง การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่ เพื่อให้วิถีชีวิตทางการเมืองของประชาชน
อันหมายรวมถึงความรู้สึกนึกคิด รับรู้ และแสดงออกถึงความคิดทางการเมือง การกระทำเรื่องทางการเมือง
ตลอดจนลักษณะเป็นพฤติกรรมทางการเมืองที่มีการแสดงออกถึงความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม และการกระทำ
ของคนหรือกลุ่มคนในกระบวนการเมืองหรือวิถีทางการเมืองนั้น ๆ เพื่อให้วัฒนธรรมทางการเมืองนั้นมีอยู่
ในทุกรูปแบบการปกครอง จะแตกต่างกันไปตามวัฒนธรรมทางการเมืองของการปกครองระบอบนั้น ๆ
และวัฒนธรรมทางการเมืองยังเป็นสิ่งที่ลอกเลียนแบบนำไปใช้ในการพัฒนาการเมืองตามความเหมาะสมได้

อย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นเรื่องที่ไม่สามารถปรับเปลี่ยนได้ทันทีที่ต้องอาศัยปัจจัย
หลายประการที่สำคัญ คือ กระบวนการกล่อมเกลางานทางการเมืองที่มีรูปแบบไม่ว่าจะเป็นเรื่องการศึกษา
การมีส่วนร่วมทางการเมือง การปลูกฝังหรือสร้างให้เกิดการผูกพันหรือสร้างประสบการณ์ให้กับเยาวชน
ได้มีส่วนร่วมตั้งแต่ยังเยาว์วัย จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการก่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่ ดังนั้น รูปแบบ
การปกครองจึงเป็นเพียงสิ่งบ่งชี้ภายนอกในขณะที่วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นแกนสำคัญทางการเมือง
อย่างแท้จริง

พึงตระหนักอย่างยิ่งว่าวัฒนธรรมทางการเมืองกับรูปแบบของระบบการเมืองมีทั้งส่วนที่เกี่ยวข้อง
กันอย่างใกล้ชิด และบางสถานการณ์ทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองกับรูปแบบของระบบการเมืองอาจ
ไม่เอื้อต่อกัน

ดังนั้น วัฒนธรรมทางการเมืองจึงเกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

๑) ทศนคติต่ออำนาจทางการเมืองซึ่งจะสะท้อนถึงการยอมรับและความสัมพันธ์ระหว่าง
ผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง หรือผู้นำกับประชาชนทั่วไปซึ่งทศนคตินี้ส่งผลโดยตรงต่อการที่ประชาชนให้ความ
ร่วมมือหรือต่อต้านอำนาจทางการเมืองของผู้ปกครอง

๒) เสรีภาพและการควบคุมบังคับทางการเมือง กล่าวคือ วัฒนธรรมทางการเมืองในสังคมนั้น
ให้การยอมรับหรือเคารพต่อเสรีภาพของประชาชนมากน้อยเพียงใด หรือมุ่งเน้นการใช้อำนาจบังคับเพื่อให้เกิด
ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม

๓) ความจงรักภักดีและยึดมั่นในสังคมการเมืองของบุคคล กล่าวคือวัฒนธรรมทางการเมืองช่วยสร้างเอกลักษณ์ทางการเมืองให้แก่บุคคลในสังคมที่จะยึดมั่นร่วมกันและพร้อมที่จะต่อสู้ ปกป้องรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์นั้นให้คงอยู่ต่อไป อาจจะเป็นโดยการยอมเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวมหรือสละผลประโยชน์ระยะสั้นเพื่อผลประโยชน์ระยะยาว เป็นต้น

วัฒนธรรมทางการเมืองจึงเป็นเรื่องของความรู้สึกนึกคิดที่อยู่ในจิตใจของบุคคล และความรู้สึกนึกคิดนี้เป็นแนวทางหรือรูปแบบหรือมาตรฐานของแต่ละบุคคลที่จะใช้ในการประเมินเหตุการณ์หรือการรับรู้ทางการเมืองของบุคคลนั้น ผลของการประเมินการเมืองนี้จะแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมทางการเมืองต่าง ๆ เช่น การแสดงความคิดเห็น การออกเสียงเลือกตั้ง การประท้วง การยอมรับ หรือการปฏิบัติตามหรืออาจรวมไปถึงการทำรัฐประหาร เป็นต้น

การปฏิรูปวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย หากสามารถพัฒนาประชาชนให้มีวัฒนธรรมทางการเมืองที่ถูกต้องสอดคล้องกับวัฒนธรรมประชาธิปไตย จะส่งผลต่อระบบการเมืองของประเทศอย่างมหาศาล คือสังคมและประเทศชาติมีการพัฒนาไปอย่างมั่นคง เกิดความรักและความสามัคคีในหมู่คณะ สังคมมีความเป็นระเบียบสงบเรียบร้อยเกิดความเป็นธรรมในสังคม ประชาชนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีน้ำใจต่อกันอย่างยั่งยืน ระบบการเมืองจะมีความชอบธรรมทางการเมือง ระบบการเมืองจะมีคุณธรรมจริยธรรม ระบบการเมืองจะมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมีระบบทางการเมืองที่มีเสถียรภาพ มีระบบการเมืองที่ประชาชนมีส่วนร่วม (Participation and Empowerment) อันจะเป็นการสร้างนิสัยและพฤติกรรมให้ประชาชนทั่วไปมีความรับผิดชอบในทางการเมืองร่วมกันตามอุดมการณ์และความเชื่อของตน โดยการรักษาผลประโยชน์เป็นส่วนรวม

สภาพปัญหา

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพ มีความเสมอภาคทางโอกาสที่เท่ากันในทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา มีความเสมอภาคเท่าเทียมกันทางกฎหมายโดยไม่เลือกปฏิบัติว่าจะใช้กับบุคคลใดหรือชนชั้นใด และใช้หลักการเสียงข้างมากที่ไม่ละเลยสิทธิของเสียงข้างน้อย สำหรับประเทศไทยแล้วรูปแบบของระบอบประชาธิปไตยที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญมีลักษณะ อำนาจอธิปไตยและการใช้อำนาจอธิปไตยเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครอง โดยมีการแบ่งแยกออกเป็นอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ รวมถึงการกำหนดให้มีองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ และองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ

ถึงแม้ว่า การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทยจะมีการพัฒนามาตามลำดับแต่การเมืองของไทยมีปัญหาทั้งปัญหาเชิงระบบ เช่น รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบสถาบันรัฐสภา พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ และปัญหาคนทางการเมืองซึ่งเกิดจากการหล่อหลอมทางสังคมการเมืองไทย ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ อุดมการณ์ ทศนคติ ค่านิยมที่เป็นแนวโน้มของการรับรู้ อารมณ์ ความรู้ และการประเมินคุณค่า ส่งผลต่อพฤติกรรมที่มีต่อระบบการเมือง ก่อตัวสะสมเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่ไม่เอื้อและไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมประชาธิปไตย โดยสรุปปัญหาที่เกิดขึ้นกับประเทศไทยได้ดังนี้

๑.๑ ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติ และความเชื่อที่ผิดที่เป็นอุปสรรคต่อวัฒนธรรมการเมือง ประชาธิปไตย ได้แก่

๑.๑.๑ ระบบอุปถัมภ์ ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้านายกับลูกน้อง ผู้มีอำนาจวาสนาบาปรามี ต้องการให้ความคุ้มครอง และให้ประโยชน์กับลูกน้องทั้งสองฝ่ายมีผลประโยชน์ต่างตอบแทนกัน ยึดมั่นตัวบุคคลมากกว่าหลักการ การเลือกปฏิบัติ การวิ่งเต้น

๑.๑.๒ ค่านิยม หรือทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยม เช่น ความเชื่อและทัศนคติที่นิยมการรวมศูนย์กลางของอำนาจเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่ม ลักษณะของสังคมที่อ่อนน้อมยอมจำนนต่ออำนาจ มีผู้นำที่กระตุ้นให้ประชาชนมอบความรับผิดชอบทุกอย่างไว้ที่ผู้นำ เช่น “เชื่อผู้นำชาติพ้นภัย” และเมื่อรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้งมีปัญหาทุจริต คอร์รัปชัน ฯลฯ การปฏิวัติ คือทางแก้ปัญหา

๑.๑.๓ ทัศนคติยอมรับการคอร์รัปชัน กินตามน้ำไม่ผิด คอร์รัปชันยอมรับได้ขอให้มีผลงาน การทุจริตต้องมีใบเสร็จ

๑.๑.๔ ค่านิยมตามกระแส ขาดวิจารณญาณในการตรวจสอบ วิเคราะห์ค้นคว้าหาความจริงเหตุและผลที่เกิดขึ้นในการเมือง เศรษฐกิจ สังคม

๑.๑.๕ ทัศนคติขาดจิตสำนึกสาธารณะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวจะปกป้องสิทธิเฉพาะในส่วนที่กระทบต่อสิทธิของตน ขาดจิตสำนึกเรื่องสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ

๑.๑.๖ ทัศนคติ “ธุรกิจการเมือง” การเมืองคือการลงทุนทางธุรกิจอย่างหนึ่ง ดังนั้น การถอนทุนเมื่อเข้ามามีอำนาจรัฐจึงเป็นเรื่องปกติ

๑.๑.๗ ความเชื่อ / ทัศนคติ การตอบแทนบุญคุณ ในการใช้สิทธิเลือกตั้งประชาชนมีความเชื่อว่าต้องตอบแทนบุญคุณโดยเลือกผู้ที่มีบุญคุณต่อตน

๑.๑.๘ ความเชื่อ / ทัศนคติ เรื่อง อิศระนิยม เชื่อว่าเป็นคนไทยความเป็นไทย คือ ความเป็นอิสระ “ทำอะไรได้อย่างใจ คือ ไทยแท้” การไม่ยอมรับความเห็นที่แตกต่าง รักความอิสระ ชอบทำอะไรตามลำพังตนเองไม่ชอบการถูกบังคับหรือตกลูกอยู่ภายใต้การออกคำสั่งของบุคคลอื่น ขาดระเบียบกฎเกณฑ์ ในการดำรงชีวิต ขาดระเบียบวินัย ทำให้ต่างคนต่างอยู่ การรวมกลุ่มทางการเมืองเพื่อวัตถุประสงค์หนึ่ง จึงเป็นไปได้ยาก ความรับผิดชอบต่อสังคมยังมีน้อย

๑.๑.๙ ความเฉื่อยชา ไม่กระตือรือร้นหรือสนใจต่อกิจการทางการเมืองมีความตื่นตัวทางการเมืองน้อย ขาดจิตสำนึกในการพัฒนาการเมือง ไม่มีความรู้สึกความเป็นเจ้าของพรรค

๑.๑.๑๐ ความเชื่อ / ทัศนคติ จัดลำดับฐานะในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ระบบศักดินา ทำให้มีการแบ่งชนชั้นในสังคมไทยปลูกฝังความเชื่อ / ทัศนคติ ให้รู้จักที่ต่ำที่สูงไม่ควรตีตนเสมอผู้ใหญ่ คนไทยยึดถือสิ่งที่ติดตัวมา เช่น ชาตวิมุติ วิทยุติ และคุณวิมุติ มากกว่าความสามารถของบุคคล บุคคลที่มีคุณสมบัติเหล่านี้ถือว่าเป็นผู้ใหญ่ที่ผู้น้อยจะต้องให้ความเคารพเชื่อฟังคนไทยโดยทั่วไปจะพอใจในสภาพที่เป็นอยู่ของตนเอง จะยอมรับสภาพที่เสียเปรียบของตนเอง โดยถือว่าตนเองทำบุญมาเพียงแค่นี้ที่เป็นเช่นนี้ เพราะเชื่อในกรรมเก่าถือว่าการเมืองเป็นเรื่องของชนชั้นนำ ยอมรับสถานะที่เหนือกว่าของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองการยึดมั่นในทัศนคติเหล่านี้ทำให้คนไทยยอมรับความไม่เสมอภาคของบุคคล ทั้งแง่หลักการและการปฏิบัติ

๑.๑.๑๑ พฤติกรรม / ทัศนคติ รักความสงบและการประนีประนอม คนไทยส่วนใหญ่ รักสงบ ไม่นิยมความรุนแรง หลีกเลียงความขัดแย้ง มีความอดทนต่อการถูกเอาเปรียบ ถ่อมตัวเกรงใจผู้อื่น ทำให้คนไทยไม่กล้าวิพากษ์วิจารณ์หรือคัดค้านผู้อื่นหรือผู้มีอำนาจ

๑.๑.๑๒ ปัญหาเกี่ยวกับสุภาภิตไทยหรือคำพังเพย บางเรื่องที่มีผลต่อทัศนคติความเชื่อ ค่านิยม ซึ่งมีผลกระทบต่อวัฒนธรรมการเมืองประชาธิปไตย อาทิ

“มือใครยาวสาวได้สาวเอา” หมายความว่า ต่างคนต่างฉวยโอกาสแสวงหาประโยชน์ใส่ตัว หรือพรรคพวกของตน โดยไม่คำนึงถึงคนอื่น ๆ

“ปลาใหญ่กินปลาเล็ก” หมายความว่า ผู้มีอำนาจหรือกำลังเหนือกว่า เอาเปรียบคนที่มีอำนาจหรือกำลังน้อยกว่า ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความไม่เป็นธรรมในสังคม

“แก่งเท้าหาเสี้ยน” “หาเหาใส่หัว” “รู้หลบเป็นปีกรู้หลีกเป็นหาง” หมายความว่า เรื่องใดที่กระทบต่อส่วนรวม แต่ไม่มีผลเสียต่อเรา เราก็จงอย่าได้เข้าไปเกี่ยวข้อง เพราะเป็นการหาความลำบากมาให้ตนเอง

๑.๒ ปัญหาด้านการศึกษา

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในการที่จะก่อให้เกิดสังคมที่มีวัฒนธรรมทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตยเป็นโจทย์สำคัญ วัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยไม่ใช่วิชา แต่เป็นวิถีชีวิต และกระบวนการสร้างวัฒนธรรมดังกล่าวข้างต้นนี้ ต้องใช้เวลาและการวางแผนระยะยาว

เรื่องการศึกษาเพื่อสร้างประชาชนให้เป็นประชาชนที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ได้มีการพูดถึงและขับเคลื่อนในระดับองค์กรใหญ่ๆ ที่เห็นชัด คือ

๑.๒.๑ คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ได้ทำเรื่องนี้อย่างจริงจังตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ และได้มีคู่มือการให้การศึกษาเพื่อสร้างประชาชนให้เป็นพลเมืองเป็นกรอบแนวคิดการทำงานที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

๑.๒.๒ สภาพัฒนาการเมือง (สพม.) มีกรอบแนวคิดเรื่องการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองเพื่อการพัฒนาและสร้างพลเมืองสู่สภาพเมืองในทุกจังหวัด ในการจัดการชุมชนตนเองให้เป็นชุมชนประชาธิปไตย

๑.๒.๓ กระทรวงศึกษาธิการเคยมียุทธศาสตร์การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ แต่ยังคงอยู่ในวงจำกัดยังไม่เป็นที่รู้จักแก่บุคลากรทางการศึกษาและบุคคลทั่วไป

๑.๒.๔ สถาบันพระปกเกล้า มีโครงการพัฒนาประชาธิปไตย

๑.๒.๕ องค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (Thai PBS) ที่มีหลายรายการเกี่ยวกับเรื่องพลเมือง และเป็นเรื่องให้การศึกษาทางการเมือง

๑.๒.๖ ภาคประชาสังคม มีหลายกลุ่มที่ทำงานด้านนี้อย่างจริงจังต่อเนื่อง และเป็นรูปธรรม เช่น สถาบันนโยบายศึกษาที่ทำมานานร่วม ๓๐ ปี กลุ่ม Thai Civic Ed ซึ่งทั้งสองกลุ่มได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิของภาคประชาสังคมของเยอรมันคือ มูลนิธิคอนราต อาเดนาัวร์ (Konrad Adenauer Foundation)

กรณีดังกล่าวข้างต้นเป็นตัวอย่างสังเขปในความพยายามจากกลุ่มองค์กรและสถาบันต่าง ๆ ทั้งที่เป็นภาครัฐและภาคประชาสังคมได้มีความพยายามในการขับเคลื่อน แต่ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ก็ยังไม่มีความเป็นเอกภาพที่ชัดเจนในแนวทางและแนวคิดในการสร้างเป้าหมายปลายทางเรื่องนี้

การศึกษาเพื่อสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ต้องเป็นเจตจำนงทางการเมือง (Political Will) จากทุกภาคส่วนไม่ใช่เรื่องของกระทรวงศึกษาธิการอย่างเดียว เพราะสัดส่วนคนอยู่ในระบบการศึกษาน้อยกว่าเมื่อเทียบกับประชากรทั้งประเทศ การให้การศึกษาเพื่อสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย จึงต้องสร้างความเห็นพ้องจากการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน นอกจากนี้ การให้การศึกษาเพื่อสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ต้องเป็นเรื่องของสื่อด้วย สื่อเป็นอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้เรื่องนี้ได้ดีที่สุด

การให้การศึกษาเพื่อสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยต้องมีเอกภาพทางความคิดในการให้การศึกษาไปในทิศทางเดียวกันด้วยการสร้างครู วิทยากรให้มีกระบวนการที่คนใหม่ในเรื่องการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ครูและวิทยากรต้องมีความรู้ด้านรัฐศาสตร์หรือการเมืองด้วย ไม่ใช่รู้ด้านการศึกษาอย่างเดียว ซึ่งทำให้ครูไม่เข้าใจเรื่องการเมืองและประชาธิปไตย

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ในคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง มอบหมายให้คณะทำงานร่างหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษา ทำการศึกษาหลักสูตรของคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สถาบันพระปกเกล้า มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบปัญหาหลักสูตรดังนี้

๑) หลักสูตรยังมีความแตกต่างหลากหลายขาดหลักสูตรแกนกลางที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน (ที่มีเนื้อหาไปในทางเดียวกัน/ยังมีลักษณะแยกส่วนอยู่)

๒) วิธีการถ่ายทอดมีลักษณะการบรรยายที่เป็นการสื่อสารทางเดียวเป็นส่วนใหญ่ทำให้จุดประสงค์การเรียนรู้ยังไม่ถึงขั้นที่จะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนได้

๓) หน่วยงานต่างๆยังมีวัฒนธรรมองค์กร แผนงาน ระบบงบประมาณเป็นเอกเทศ แยกจากกัน การบูรณาการหลักสูตรให้สอดคล้องต้องกันยังเป็นไปได้ยาก จำเป็นต้องมีมาตรการพิเศษ เช่น การกำหนดให้การเรียนการสอนหรือการอบรมเพื่อสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยให้กับประชาชนเป็นวาระแห่งชาติ โดยรัฐบาลกำหนดให้ทุกหน่วยงานต้องรับไปดำเนินการ

๔) แต่ละหน่วยงานยังขาดวิทยากรที่มีคุณภาพเพียงพอในการนำหลักสูตรไปถ่ายทอดการสร้างประชาชนให้มีวัฒนธรรมประชาธิปไตยต้องมีแนวทางที่ชัดเจน

๑.๓ ปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบการเมือง ณ ปัจจุบัน

๑.๓.๑ พรรคการเมืองของไทยมีบทบาทในวงแคบ คือ มีผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่เป็นนักการเมืองประชาชนโดยทั่วไปมีส่วนร่วมกับการเมืองไม่มากนัก

๑.๓.๒ การใช้เงินเป็นใหญ่การผูกขาดอำนาจทางการเมืองโดยคนจำนวนน้อย “คนจน” และเกษตรกรไม่มีอำนาจต่อรองในระบบเศรษฐกิจ และเข้าไม่ถึงทรัพยากร คนเหล่านี้จึงต้อง “พึ่งพิง” ผู้มีทรัพยากรในหัวเมือง ภายใต้ระบบอุปถัมภ์แบบไทยเดิม และทำให้คนเหล่านี้เป็น “ผู้มีอิทธิพล” และสามารถได้รับความไว้วางใจเลือกให้เข้ามาทำหน้าที่แทนในฐานะผู้แทนราษฎรในระบบประชาธิปไตย และก้าวไปสู่อำนาจรัฐที่มากกว่านั้นในฐานะรัฐมนตรี

๑.๓.๓ คนดีมีความสามารถเข้าสู่ระบบการเมืองได้ยาก การเลือกตั้งมีการซื้อเสียง และใช้เงินในการหาเสียงเกินกว่าที่กฎหมายเลือกตั้งกำหนดไว้ ทำให้ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าทำให้ไม่ได้ผู้ที่เป็นตัวแทนประชาชนที่แท้จริงและแนวทางประชาธิปไตยกลายเป็นประโยชน์สำหรับนายทุนและนักธุรกิจแทนที่จะเป็นประชาชน

๑.๓.๔ มีการทุจริตประพฤติมิชอบ การเข้าสู่อำนาจการเมืองจึงไม่ได้หมายถึง การมี “อำนาจ” เท่านั้น แต่หมายถึง “โอกาส” ทางธุรกิจและเศรษฐกิจที่เกิดจากการมีอำนาจให้สัมปทาน หรืออาจได้รับสัมปทานเสียเอง ซึ่งในหลายกรณีทำให้บุคคลเหล่านี้กลายเป็น “ผู้มั่งมี” ขึ้นได้ในเวลาอันรวดเร็ว การทุจริตที่ปรากฏเป็นข่าวมากมายในฝ่ายการเมืองและข้าราชการแสดงให้เห็นความไม่แยแส

๑.๓.๕ หลักนิติธรรมและความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายถูกสั่นคลอน อย่างรุนแรงโดยรัฐเองและประชาชน องค์กระอิสระถูกทำลายและไม่ยอมรับศาล สถาบันองค์กรซึ่งควรอยู่เหนือความขัดแย้งทางการเมือง เป็นเป้าการโจมตีของคนบางกลุ่ม วิกฤติความเป็นธรรมนี้บั่นทอนความเชื่อมั่น และอาจนำมาซึ่งความล่มสลายของประชาธิปไตยได้หากปล่อยให้ยืดเยื้อ

๑.๓.๖ เกิดเผด็จการโดยระบบรัฐสภา มีการใช้อำนาจที่ไม่เป็นธรรมไม่ถูกต้องในรัฐสภา โดยไม่คำนึงถึงเหตุผล

๑.๓.๗ มีการต่อสู้ขัดแย้งเรื้อรังและความไร้เสถียรภาพทางการเมือง ความขัดแย้งดังกล่าวถูกกระพือให้เป็นความขัดแย้งร้ายลึกระหว่างประชาชนลูกหลานไปทุกที่ไม่ว่าในครอบครัวในพรรคตาเพื่อนฝูงที่ทำงาน จนแม้ระหว่างคนในภูมิภาคต่าง ๆ ถึงขั้นที่มีการตั้งคำถามถึงเอกภาพและบูรณภาพของความเป็นชาติไทยเลยทีเดียว หากไม่สามารถระงับความรู้สึกแตกแยกรุนแรงนี้ ให้ยุติลงได้ในอนาคตอันใกล้ อดมการณ์ความเป็นชาติไทยหนึ่งเดียวจะสั่นคลอน

เพื่อแก้ไขปัญหาการเมืองการปกครองของไทยดังกล่าวและพัฒนาการเมืองการปกครองของไทยให้เป็นประชาธิปไตยและมีความมั่นคง การปฏิรูปการเมืองเป็นสิ่งจำเป็น แต่การปฏิรูปการเมืองที่สำคัญของประเทศไทยในขณะนี้นอกจากการแก้รัฐธรรมนูญ การพัฒนาสถาบันทางการเมือง พรรคการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์แล้วการพัฒนาที่สำคัญมากอีกสิ่งหนึ่งก็คือ การพัฒนาประชาชนให้มีวัฒนธรรมทางการเมืองที่ถูกต้องสอดคล้องกับวัฒนธรรมประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการหล่อหลอมมาตั้งแต่ความรู้ ความเข้าใจ อดมการณ์ ความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติและพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสม เอื้อต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทางการเมือง จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนและยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้องเหมาะสม

๑.๔ ปัญหาที่ไม่มีผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดีให้กับเยาวชนรุ่นต่อมา

โดยจะพิจารณาและให้ความสำคัญได้ว่า การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่ จะต้องมีผู้สืบทอด และการให้มีจุดเริ่มต้นของการเป็นต้นน้ำในการสืบทอดวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านพฤติกรรมของคนทั่วไป หรือแนวคิดของบรรดานักวิชาการและแนวทางของกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน ยังขาดแนวคิดและอดมการณ์ในการที่จะให้มีแนวทางหรือกฎหมายที่เอื้อประโยชน์ต่อการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดี กรณีจึงมีความจำเป็นจะต้องให้มีการรื้อหรือสร้างกฎเกณฑ์รูปแบบใหม่ เพื่อให้เป็นกติกาหรือกฎเกณฑ์ในการสนับสนุนผลักดันให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดี

บัดนี้ คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง โดยคณะอนุกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ได้ดำเนินการพิจารณา ศึกษาเพื่อหาแนวทางการปฏิรูปในการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย เรียบร้อยแล้ว จึงขอเสนอรายงานเรื่อง การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย เพื่อพิจารณาดังนี้

๒. วิธีพิจารณาศึกษา

การวิเคราะห์จัดทำแนวทางเกี่ยวกับเรื่องที่จะปฏิรูป

การขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานหลายปีต้องมีความต่อเนื่องและมีความคุ้มค่า คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่จะปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตหรือการดำเนินชีวิตของประชาชนให้เป็นประชาชนที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้องและเหมาะสม มีกรอบแนวคิดและวิธีการดังนี้

๑) ประชุมภายในคณะอนุกรรมการฯ เพื่อพิจารณากำหนดแนวทางการดำเนินงาน

๒) รวบรวมข้อมูลจากการประชุมรับฟังข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากหน่วยงานผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการที่เกี่ยวข้อง

๓) ทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ

๔) กำหนด เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ วิธีการที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์

๒.๑ การประชุมภายในคณะอนุกรรมการฯ เพื่อพิจารณากำหนดแนวทางการดำเนินงาน

ที่ประชุมได้พิจารณากรอบและแผนการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ และเห็นควรให้มีการตั้งคณะทำงานจำนวน ๔ คณะ เพื่อพิจารณาจัดทำแผนการปฏิรูปวัฒนธรรมทางการเมืองเสนอคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองต่อไป ดังนี้

๒.๑.๑ คณะทำงานการจัดทำแผนแม่บท

๒.๑.๒ คณะทำงานร่างหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษา

๒.๑.๓ คณะทำงานศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติและความเชื่อถือที่ผิดและที่ควรจะเป็นด้านวัฒนธรรมการเมือง

๒.๑.๔ คณะทำงานศึกษาแนวทางการจัดตั้งสถาบันส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

๒.๒ รวบรวมข้อมูลจากการประชุมรับฟังข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากหน่วยงานผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการที่เกี่ยวข้องจากการพบปะกับหน่วยงานนักวิชาการที่เกี่ยวข้องหน่วยงานดังกล่าวยินดีให้ความร่วมมือการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย หน่วยงานผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการที่ได้เข้าพบหารือดังนี้

๒.๒.๑ พบปะที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย ในวันอาทิตย์ที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ณ มหาวิทยาลัยมหิดล

๒.๒.๒ พบปะที่ประชุมคณะกรรมการอธิการบดี ในวันจันทร์ที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

๒.๒.๓ พบปะคณะบดีคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในวันจันทร์ที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ อาคารรัฐศาสตร์ (อาคารใหม่) ชั้น ๒ ห้องประชุม ๒๑๖ คณะรัฐศาสตร์

๒.๒.๔ พบปะประธานสภาพัฒนาการเมือง ในวันศุกร์ที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมสำนักงานสภาพัฒนาการเมือง ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ (ประธานสภาพัฒนาการเมือง)

๒.๒.๕ พบปะคณาจารย์ ในวันอาทิตย์ที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๙ หอปริยัติธรรม วัดโคกท่าเจริญ ตำบลพานทอง อำเภopanทอง จังหวัดชลบุรี

๒.๒.๖ พบปะเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า ในวันอังคารที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการบริหารหมายเลข ๒ อาคารรัฐสภา ๑

๒.๒.๗ ประชุมหารือร่วมกับผู้แทนผู้แทนกรมยุทธศึกษาทหารบก กรมกิจการพลเรือนทหารบกกองทัพบก ในวันอังคารที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการบริหารหมายเลข ๒ อาคารรัฐสภา ๑

๒.๒.๘ พบปะคณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ ในวันพุธที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการบริหารหมายเลข ๒๐๖ อาคารรัฐสภา ๒

๒.๒.๙ พบปะเลขาธิการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในวันพุธที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๙ ห้องประชุมคณะกรรมการบริหารหมายเลข ๒๐๕ อาคารรัฐสภา ๒

๒.๒.๑๐ พบปะผู้อำนวยการโรงเรียนเบญจมราชูทิศ (จันทบุรี) ในวันพฤหัสบดีที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องรับรองโรงเรียนเบญจมราชูทิศ (จันทบุรี)

๒.๒.๑๑ พบปะผู้อำนวยการโรงเรียนยอแซพวิทยา ในวันศุกร์ที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ณ ห้องรับรองโรงเรียนยอแซพวิทยา อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

๒.๒.๑๒ พบปะผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ในวันอังคารที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ณ ห้อง ๒๒ อาคาร ๑ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา

๒.๒.๑๓ พบปะ อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในวันศุกร์ที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ.๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมชั้น ๒ อาคารโดม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์

๒.๓ ทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ อาทิ พระบรมราโชวาทพระราชดำรัส เกี่ยวกับการบริหารประเทศ เอกสารเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง สุภาชิตไทยที่มีผลกระทบต่อวัฒนธรรมประชาธิปไตย การปฏิบัติและความเชื่อที่ผิดและควรจะเป็นด้านวัฒนธรรมการเมืองประชาธิปไตย แนวสอนวิชาจรรยาในโรงเรียนนายร้อยทหารบก พุทธศักราช ๒๕๘๑ ข้อมูลการปกครองไทย

๒.๔ กำหนด เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ วิธีการที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ ในการปฏิรูปนั้น ต้องกำหนดว่าต้องการที่จะสร้างประชาชนให้ออกมาอย่างไร ต้องชัดเจนว่าทำไมต้องสร้างแบบนี้ และจะสร้างกันอย่างไร ด้วยกระบวนการอะไร และต้องเรียนรู้เรื่องต่อเนื่องตั้งแต่เด็กไปจนถึงผู้ใหญ่ เพื่อให้เรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยเป็นเรื่องของสังคม ดังนั้น เพื่อให้ดำเนินงานปฏิรูปวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยเป็นไปในแนวทางเดียวกันและมีประสิทธิภาพ จึงได้กำหนด เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ และแผนหลัก แผนรองต่าง ๆ ในการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ดังนี้

๒.๔.๑ กำหนดเป้าประสงค์หลักของการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง คือ สังคมและประเทศชาติมีการพัฒนาไปอย่างมั่นคง เกิดความรัก และความสามัคคี ในหมู่คณะ สังคมมีความเป็นระเบียบสงบเรียบร้อยเกิดความเป็นธรรมในสังคม ประชาชนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีน้ำใจต่อกันอย่างยั่งยืน

๒.๔.๒ กำหนดเป้าประสงค์รองคือ

- ระบบการเมืองมีความชอบธรรมทางการเมือง
- ระบบการเมืองที่มีคุณธรรมจริยธรรม
- ระบบการเมืองมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล
- การมีระบบทางการเมืองที่มีเสถียรภาพ
- ระบบการเมืองที่ประชาชนมีส่วนร่วม (participation and empowerment)

๒.๔.๓ กำหนดวัตถุประสงค์การขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง

การที่จะบรรลุเป้าประสงค์รองและเป้าประสงค์หลักในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง สิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้บรรลุเป้าประสงค์รอง และเป้าประสงค์หลักคือต้องกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนว่าจะพัฒนาประชาชนอย่างไร ดังนั้นจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้ปรับเปลี่ยนประชาชนให้เป็นประชาชนที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจและยึดมั่นหลักปฏิบัติ ๗ ประการ ดังนี้

๑) ความเป็นราชอาณาจักร ประชาชนต้องมีความรู้ ความเข้าใจและยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ ยึดมั่นในความเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวกัน ต้องสามัคคีกันมีความสามัคคีกันของคนในชาติประเทศไทยเป็นรัฐเดี่ยวเป็นราชอาณาจักรซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของประเทศ

๒) อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ประชาชนต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และยึดมั่นว่าตนเองเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย รัฐบาลมีหน้าที่เป็นเพียงผู้ดำเนินการ หรือ “ตัวแทน” ในการใช้อำนาจอธิปไตยตามเจตจำนงของผู้เป็นเจ้าของเท่านั้น และหากแม้รัฐบาลไม่ปฏิบัติหน้าที่อันควรดังกล่าว ประชาชนก็ย่อมมีสิทธิโดยสมบูรณ์ที่จะเรียกร้องหรือดำเนินการใด ๆ โดยสันติ ในฐานะ “เจ้าของ” ของอำนาจอธิปไตย

๓) หลักสิทธิและเสรีภาพ

(๑) สิทธิ ประชาชนต้องหวงแหนในสิทธิของตนเองไม่ให้ใครมาละเมิด ไม่ให้ใครมาบังคับ สิทธิ หมายถึง สิ่งที่ไม่รูปร่างซึ่งมีอยู่ในตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิดหรือเกิดขึ้นโดยกฎหมาย เพื่อให้มนุษย์ได้รับประโยชน์ และมนุษย์จะเป็นผู้เลือกใช้สิ่งนั้นเอง โดยไม่มีผู้ใดบังคับได้ เช่น สิทธิในการกิน การนอน แต่สิทธิบางอย่างมนุษย์ได้รับโดยกฎหมายกำหนดให้มี เช่น สิทธิในการมี การใช้ทรัพย์สิน สิทธิในการร้องทุกข์เมื่อตนถูกกระทำละเมิดกฎหมาย เป็นต้น ดังนั้นประชาชนชาวไทยต้องปฏิบัติตนในการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การปฏิบัติตนตามสิทธิของตนเองเป็นสิ่งที่ช่วยจัดระเบียบให้กับสังคมสงบสุข โดยมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

(๑.๑) เคารพสิทธิของกันและกัน และไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น สามารถแสดงออกได้หลายประการ เช่น การแสดงความคิดเห็น การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นต้น

(๑.๒) รู้จักใช้สิทธิของตนเองและแนะนำให้ผู้อื่นรู้จักใช้สิทธิของตนเอง

(๑.๓) เรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสิทธิเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น สิทธิเสรีภาพของความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพในเคหสถาน เป็นต้น

(๑.๔) ปฏิบัติตามหน้าที่ของชาวไทยตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเสียภาษีให้รัฐเพื่อนำเงินมาพัฒนาประเทศ เป็นต้น

(๒) เสรีภาพ ประชาชนต้องมีอิสระในการทำอะไรก็ได้ตามที่ตนต้องการแต่ต้องไม่ผิดกฎหมาย และไม่กระทบต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม ไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เช่น เสรีภาพในการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา การจัดตั้งพรรคการเมือง เป็นต้น เสรีภาพเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความมั่งคั่งในทางความรู้ การแสดงความคิดเห็นจากมุมมองหรือวิธีคิดที่แตกต่างบนพื้นฐานของการใช้เหตุผลและข้อเท็จจริงจะนำไปสู่ความเข้าใจใหม่ในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้สังคมไทยมีความรู้และสติปัญญามากขึ้น พ้นจากความขัดแย้งเพื่อไปสู่สังคมที่มีสันติภาพในระยะยาว

๔) หลักความเสมอภาค ประชาชนต้องยึดมั่นในเรื่องความเสมอภาคความเสมอภาคเป็นฐานของเสรีภาพและเป็นหลักประกันในการทำให้เสรีภาพเกิดขึ้นได้จริง หลักความเสมอภาคภายใต้กฎหมายจึงเป็นหลักการที่ทำให้มีการปฏิบัติต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ อย่างเท่าเทียมกันหรือไม่เลือกปฏิบัติ ทั้งนี้การปฏิบัติตามหลักความเสมอภาคนั้นจะต้องปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญเหมือนกันอย่างเท่าเทียมกัน และจะต้องปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญแตกต่างกันให้แตกต่างกันไปตามลักษณะของเรื่องนั้น ๆ จึงจะทำให้เกิดความยุติธรรมภายใต้หลักความเสมอภาคขึ้นได้

หลักความเสมอภาคถือว่าเป็นหลัก พื้นฐานของศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ซึ่งมนุษย์ย่อมได้รับการรับรองและคุ้มครองจากกฎหมายอย่างเท่าเทียมกันในฐานะที่เป็นมนุษย์โดยมิต้องคำนึงถึงคุณสมบัติอื่น ๆ อาทิ เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ถิ่นกำเนิด เป็นต้น หลักความเสมอภาคเป็นหลักที่ควบคุมมิให้รัฐใช้อำนาจของตนตามอำเภอใจโดยการใช้อำนาจของรัฐแก่กลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่งรัฐต้องสามารถอธิบายได้ว่าเพราะเหตุไรรัฐจึงกระทำการอันก่อให้เกิดผลกระทบหรือเป็นการให้ประโยชน์แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งนั้นโดยเฉพาะ หากการให้เหตุผลไม่อาจรับฟังได้แสดงว่าการใช้อำนาจของรัฐนั้นเป็นไปตามอำเภอใจ ดังนั้น หลักความเสมอภาคจึงเป็นหลักสำคัญในการรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน และสามารถนำมาตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐไม่ว่าจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการได้

๕) หลักภราดรภาพ ประชาชนต้องมีความรักผูกพันกันฉันท์พี่น้อง ไม่แบ่งแยกภูมิภาค ถิ่นที่อยู่อาศัย ไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ชนชั้น เพศ ผิวพรรณ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นอกเห็นใจกัน ไม่เอาัดเอาเปรียบกัน

๖) หลักเหตุผล/ฉันทามติ ประชาชนต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และยึดมั่นในหลักเหตุผล/ฉันทามติ ไม่ใช่ระบอบการปกครองแบบพวกมากลากไป หรือระบอบพวกมากเป็นใหญ่ มีความคิดเห็นที่มีเหตุผลที่ถูกต้องอัน ไม่ขัดต่อความรู้สึกผิดชอบชั่วดีที่สามารถรับรู้ได้ทั่วไป เป็นผู้ฉลาดในการคิด คิดอย่างถูกวิธีถูกระบบ พิจารณา ไตร่ตรองสาวไปจนถึงสาเหตุหรือต้นตอของเรื่องที่กำลังคิด คือคิดถึงรากถึงโคน แล้วประมวลความคิดรอบด้านจนกระทั่งสรุปออกมาได้ว่าสิ่งนั้นควรหรือไม่ควร ดีหรือไม่ดี เป็นวิถีทางแห่งปัญญา ยกตัวอย่าง กาลามสูตรซึ่งเป็นหลักแห่งความเชื่อที่พระพุทธองค์ทรงวางไว้ให้แก่พุทธศาสนิกชนไม่ให้เชื่อสิ่งใด ๆ อย่างงมงายโดยไม่ใช้ปัญญาพิจารณาให้เห็นจริงถึงคุณโทษหรือดีไม่ดีกว่าก่อนเชื่อ มีอยู่ ๑๐ ประการ ได้แก่ ๑. อย่าเพิ่งเชื่อตามที่ฟัง ๆ กันมา ๒. อย่าเพิ่งเชื่อตามที่ทำต่อ ๆ กันมา ๓. อย่าเพิ่งเชื่อตามคำเล่าลือ ๔. อย่าเพิ่งเชื่อโดยอ้างตำรา ๕. อย่าเพิ่งเชื่อโดยนิกเดา ๖. อย่าเพิ่งเชื่อโดยคาดคะเนเอา ๗. อย่าเพิ่งเชื่อโดยนึกคิดตามแนวเหตุผล ๘. อย่าเพิ่งเชื่อเพราะถูกกับทฤษฎีของตน ๙. อย่าเพิ่งเชื่อเพราะมีรูปลักษณะที่ควรเชื่อได้ ๑๐. อย่าเพิ่งเชื่อเพราะผู้พูดเป็นครูบาอาจารย์ของตน

๗) หลักธรรมาภิบาล ประชาชนและข้าราชการต้องยึดหลักธรรมาภิบาล ช่วยกันสร้างสังคมให้มีธรรมาภิบาล ซึ่งประกอบด้วย หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ

(๑) หลักนิติธรรม ประชาชนต้องมีความรู้ความเข้าใจและยึดมั่นในหลักนิติธรรมยอมรับปฏิบัติตามกฎกติกาทางสังคมและกฎหมาย ประชาธิปไตยต้องใช้กติกาในการปกครอง การปกครองโดยกติกา คือการปกครองโดยกฎหมาย (Rule of law) หรือที่เรียกว่านิติรัฐ ซึ่งหมายถึงรัฐที่ปกครองโดยกติกา มีไม่ปกครองโดยอำเภอใจ หรือใช้กำลัง โดยทุกคนจะต้องอยู่ภายใต้กติกา หรือกฎหมายอย่างเสมอกัน รัฐบาลก็ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายและจะมีอำนาจกระทำการใดๆที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ต่อเมื่อกฎหมายให้อำนาจไว้เท่านั้น นอกจากนี้การตรากฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับและกติกาต่าง ๆ ต้องทันสมัยและเป็นธรรม ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยมีการยินยอมพร้อมใจถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม

(๒) หลักคุณธรรม คือ ยึดมั่นในธรรมะ การยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้อง ดีงาม ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีจิตใจสาธารณะเสียสละเพื่อส่วนรวม ความอดทนขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย

(๓) หลักความโปร่งใส คือ การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมาและสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารหรือเปิดให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก ตลอดจนมีระบบหรือกระบวนการตรวจสอบและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

(๔) หลักความมีส่วนร่วม คือ ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจสำคัญ ๆ ของสังคม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วมได้แก่ การแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่น ๆ และขจัดการผูกขาดทั้งโดยภาครัฐหรือโดยภาคธุรกิจเอกชน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสามัคคีและความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน

(๕) หลักความรับผิดชอบ มีความรับผิดชอบต่อความบกพร่องในหน้าที่การทำงานที่ตนรับผิดชอบอยู่ และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขได้ทันที

๓. แผนการปฏิรูป

เพื่อให้ดำเนินการปฏิรูปวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นไปในแนวทางเดียวกันและมีประสิทธิภาพ เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน มีความต่อเนื่องในการขับเคลื่อนการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย จึงกำหนดแผนเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ และวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย ๔ แผนหลัก คือ

แผนหลักที่ ๑ การให้การศึกษาเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน

แผนหลักที่ ๒ การสร้างนักการเมืองที่ดีและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

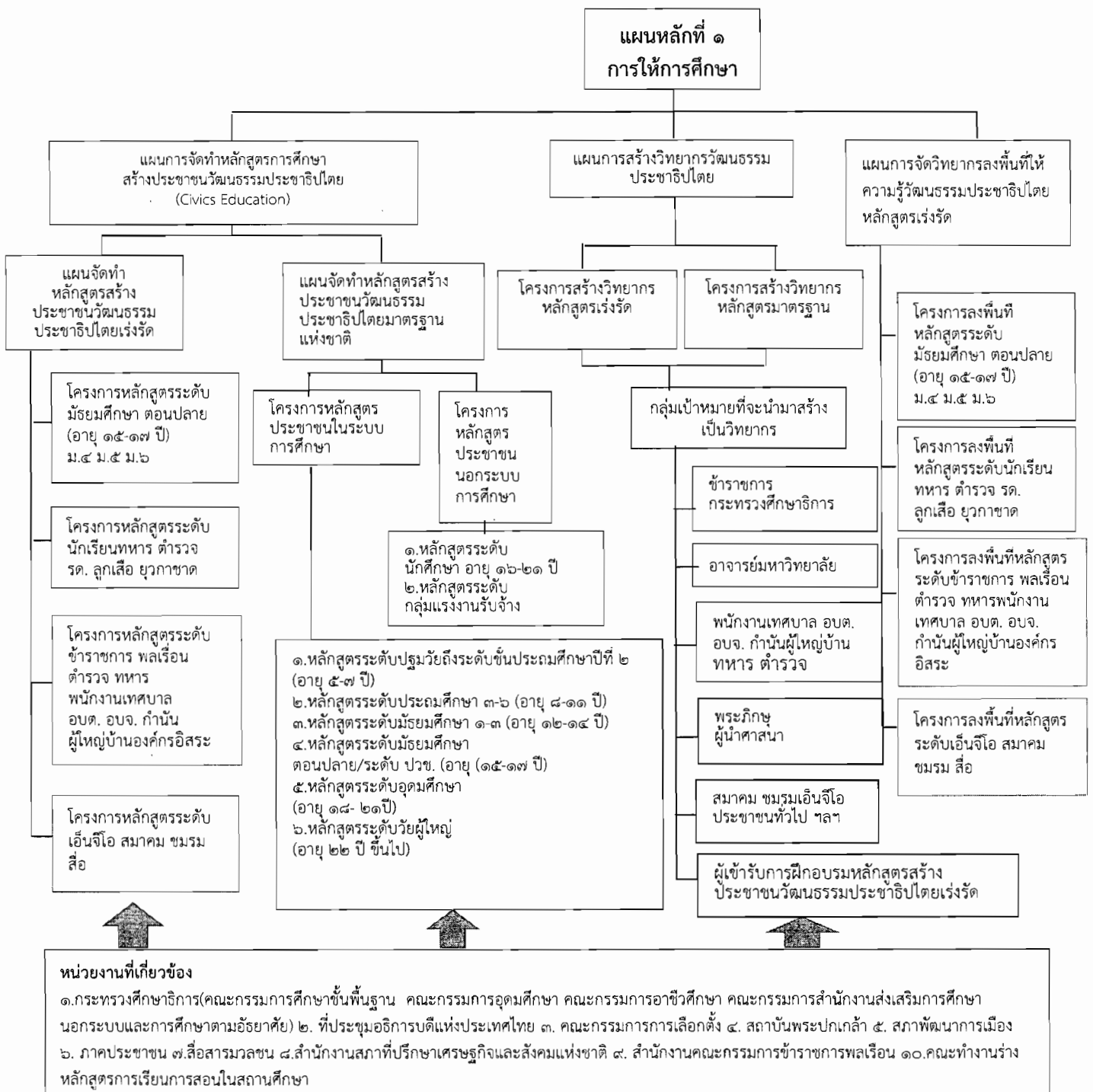
แผนหลักที่ ๓ การประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน

แผนหลักที่ ๔ การบริหารการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน

๔. วิธีการปฏิรูป

๔.๑ แผนหลักที่ ๑ การให้การศึกษาเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน

การปฏิรูปการศึกษาในมิติการศึกษาเพื่อสร้างประชาชนวัฒนธรรมประชาธิปไตยจำเป็นต้องดำเนินการให้ครอบคลุมสมาชิกทุกวัยของประเทศ เพื่อให้สมาชิกในชุมชน ในสังคม ที่มีความคิดความเชื่อที่แตกต่างกัน ชัดแย้งกัน สามารถอยู่ร่วมกันได้บนพื้นฐานของการรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน การศึกษาเพื่อสร้างประชาชนวัฒนธรรมประชาธิปไตยจะไม่เน้นการเรียนวิชาพลเมืองแบบดั้งเดิม ไม่ใช่การสอนด้วยการบรรยาย แต่จะสอนในรูปแบบกิจกรรมและการลงมือปฏิบัติ เป็นการเรียนการสอนผ่านกระบวนการวิเคราะห์และฝึกปฏิบัติ โดยแหล่งการเรียนรู้วัฒนธรรมทางการเมืองมาจากครอบครัว โรงเรียน วัด ที่ทำงาน และสื่อมวลชน ซึ่งแผนการปฏิรูปการให้ศึกษาดังกล่าวจะดำเนินการจัดทำเป็นบันทึกความเข้าใจ (MOU) ร่วมกันของสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

แผนหลักที่ ๑ การให้การศึกษาเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน ประกอบด้วยแผน
ดำเนินการ ๓ แผนคือ

๑. แผนการจัดทำหลักสูตรการศึกษาสร้างประชาชนวัฒนธรรมประชาธิปไตย
๒. แผนการสร้างวิทยาการวัฒนธรรมประชาธิปไตยหลักสูตรเร่งรัดและหลักสูตรมาตรฐาน
๓. แผนการจัดวิทยากรลงพื้นที่ให้ความรู้วัฒนธรรมประชาธิปไตยหลักสูตรเร่งรัด

โดยแผนการให้การศึกษาเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน มีแผนการดำเนินงานดังนี้

๔.๑.๑ แผนการจัดทำหลักสูตรการศึกษาสร้างประชาชนวัฒนธรรมประชาธิปไตย
(Civics Education) ประกอบด้วย

๑) แผนการจัดทำหลักสูตรสร้างประชาชนวัฒนธรรมประชาธิปไตยเร่งรัด
ประกอบด้วย

- (๑) โครงการหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (อายุ ๑๕-๑๗ ปี) ม.๔ ม.๕ ม.๖
- (๒) โครงการหลักสูตรระดับนักเรียนทหาร ตำรวจ นักศึกษาวิชาทหาร ลูกเสือ ยุวกาชาด
- (๓) โครงการหลักสูตรระดับข้าราชการ พลเรือน ตำรวจ ทหารพนักงานเทศบาล
องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์การอิสระ
- (๔) โครงการหลักสูตรระดับเอ็นจีโอ สมาคม ชมรม สื่อ

๒) แผนการจัดทำหลักสูตรสร้างประชาชนวัฒนธรรมประชาธิปไตยมาตรฐานแห่งชาติ
ประกอบด้วย

- (๑) โครงการหลักสูตรประชาชนในระบบการศึกษา
  - หลักสูตรระดับปฐมวัยถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ (อายุ ๕-๗ ปี)
  - หลักสูตรระดับประถมศึกษา ๓-๖ (อายุ ๘-๑๑ ปี)
  - หลักสูตรระดับมัธยมศึกษา ๑-๓ (อายุ ๑๒-๑๔ ปี)
  - หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ระดับ ปวช. (อายุ ๑๕-๑๗ ปี)
  - หลักสูตรระดับอุดมศึกษา (อายุ ๑๘- ๒๑ ปี)
  - หลักสูตรระดับวัยผู้ใหญ่ (อายุ ๒๒ ปี ขึ้นไป)
- (๒) โครงการหลักสูตรประชาชนนอกระบบการศึกษา
  - หลักสูตรระดับนักศึกษา อายุ ๑๖-๒๑ ปี
  - หลักสูตรระดับกลุ่มแรงงานรับจ้าง

๔.๑.๒ แผนการสร้างวิทยาการวัฒนธรรมประชาธิปไตยหลักสูตรเร่งรัดและหลักสูตรมาตรฐาน

- ๑) โครงการสร้างวิทยาการวัฒนธรรมประชาธิปไตยหลักสูตรเร่งรัด
- ๒) โครงการสร้างวิทยาการวัฒนธรรมประชาธิปไตยหลักสูตรมาตรฐาน
- ๓) กลุ่มเป้าหมายที่จะนำมาสร้างเป็นวิทยากร
  - (๑) ข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ
  - (๒) อาจารย์มหาวิทยาลัยทั่วประเทศ มหาวิทยาลัยของรัฐ ๗๗ แห่ง มหาวิทยาลัย
เอกชน ๖๑ แห่ง รวม ๑๓๘ มหาวิทยาลัย
  - (๓) พนักงานเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) องค์การบริหารส่วนจังหวัด
(อบจ.) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
  - (๔) ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ
  - (๕) พระภิกษุ ผู้นำศาสนา
  - (๖) สมาชิกสมาคม ชมรมเอ็นจีโอ ประชาชนทั่วไป ฯลฯ

(๗) วิทยาการผู้เข้ารับการศึกษาอบรมหลักสูตรวัฒนธรรมประชาธิปไตยเร่งรัด วิทยาการเหล่านี้จะต้องสมัครเข้ามาเป็นวิทยากรด้วยตนเอง

๔.๑.๓ แผนการจัดวิทยากรลงพื้นที่ให้ความรู้วัฒนธรรมประชาธิปไตยหลักสูตรเร่งรัด ประกอบด้วย

๑) โครงการลงพื้นที่หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (อายุ ๑๕-๑๗ ปี) ม.๔ ม.๕ ม.๖ เป็นความเร่งด่วนอันดับแรก

๒) โครงการลงพื้นที่หลักสูตรระดับนักเรียนทหาร ตำรวจ นักศึกษาวิชาทหาร (รต.) ลูกเสือ ยุวกาชาด

๓) โครงการลงพื้นที่หลักสูตรระดับข้าราชการ พลเรือน ตำรวจ ทหารพนักงานเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) กำนันผู้ใหญ่บ้านองค์กรอิสระ

๔) โครงการลงพื้นที่หลักสูตรระดับเอ็นจีโอ สมาคมชมรม สื่อ

๔.๒ แนวทางการขับเคลื่อนแผนงานด้านการศึกษา

๑) ให้มหาวิทยาลัยที่มีที่ตั้งในจังหวัดต่าง ๆ เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อน

๒) ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาที่มีที่ตั้งในแต่ละจังหวัดร่วมกับมหาวิทยาลัย สนับสนุนการขับเคลื่อน

๓) ให้ผู้นำศาสนาทุกศาสนาทั่วประเทศสนับสนุนการขับเคลื่อน

๔) การแบ่งพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อให้การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างประชาชนและหน่วยงานทหารในพื้นที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสามารถดำเนินการสนับสนุนการปฏิรูปวัฒนธรรมประชาธิปไตยได้อย่างต่อเนื่องจึงให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ให้มหาวิทยาลัยที่เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนโดยใช้การแบ่งพื้นที่รับผิดชอบของมณฑลทหารบกเป็นหลักในการให้การศึกษา ตามที่กระทรวงกลาโหมได้แบ่งพื้นที่รับผิดชอบทั่วประเทศ

(๒) จังหวัดใดไม่มีมหาวิทยาลัยตั้งอยู่ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาในจังหวัดนั้น ประชุมหารือกำหนดให้มหาวิทยาลัยใดมหาวิทยาลัยหนึ่งหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาเข้าดำเนินการ

๔.๓ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น

๑) กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย)

๒) ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย

๓) คณะกรรมการการเลือกตั้ง

๔) สถาบันพระปกเกล้า

๕) สภาพัฒนาการเมือง

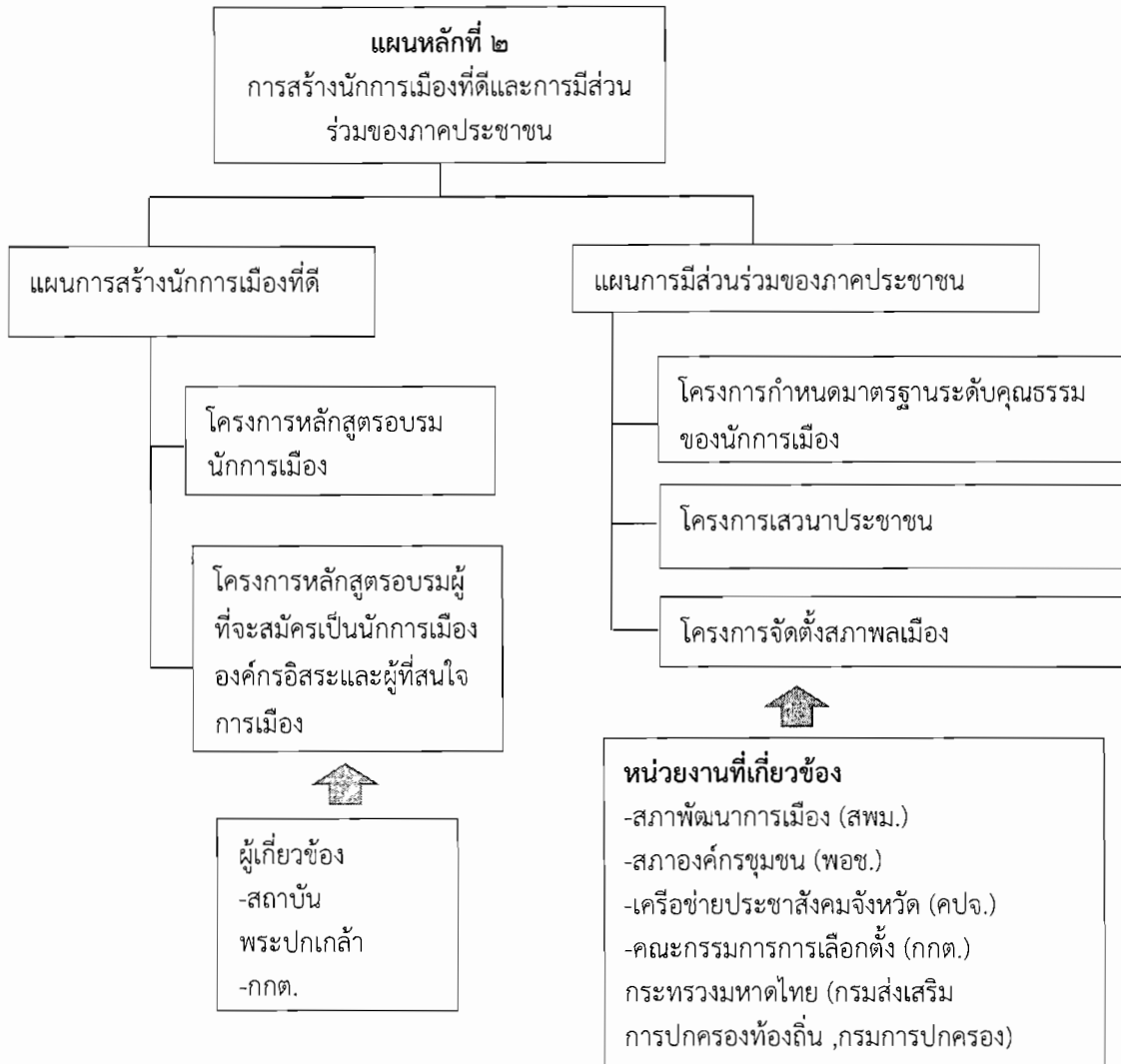
๖) ภาคประชาชน

๗) สื่อสารมวลชน

๘) สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๙) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

๔.๒ แผนหลักที่ ๒ การสร้างนักรการเมืองที่ดีและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

นักรการเมือง หมายถึง ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่เข้ามาใช้อำนาจอรัฐ หมายถึง นายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมืองในฝ่ายนิติบัญญัติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และผู้ดำรงตำแหน่งอื่น ๆ ที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน เช่น ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฝ่ายท้องถิ่น ที่กำหนดนโยบายการบริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย

ที่ผ่านมาประชาชนจะวิจารณ์นักรการเมืองเสมอว่า เป็นคนไม่ดีแต่ลืมนึกไปว่านักรการเมือง คือ ผู้กำหนดชะตากรรมของประเทศ เป็นผู้บริหารประเทศ ประเทศจะเจริญหรือล่มจมขึ้นอยู่กับนักรการเมือง เราบอกว่าการเมืองเป็นเรื่องของความสกปรก แต่เราก็เลือกตั้งให้นักรการเมืองเข้ามาปกครองเรา ซึ่งตรรกะมันไม่ไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นการที่จะปฏิรูปวัฒนธรรมทางการเมืองจึงมีความจำเป็นต้องปฏิรูปนักรการเมือง และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนด้วย จึงเห็นควรมีแผนงานดำเนินการ ดังนี้

๔.๒.๑ แผนการสร้างนักรการเมืองที่ดี ต้องให้ความรู้ให้การศึกษาแก่เยาวชน เพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้ถึงความเสียสละและการทำประโยชน์แก่ส่วนรวมโดยเริ่มต้นตั้งแต่สถานศึกษาและการเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันในครอบครัวและในสังคมตามวิถีประชาธิปไตย ปลุกจิตสำนึกความรับผิดชอบของเยาวชนและประชาชนที่มีความตั้งใจจะไปทำหน้าที่เป็นนักรการเมืองที่ดี และการสร้างกิจกรรมทางการเมืองให้ประชาชนได้สัมผัสและเห็นถึงผลประโยชน์ส่วนรวมที่เกิดจากความเสียสละและมีน้ำใจในการอยู่ร่วมกัน

๑) โครงการหลักสูตรอบรมเยาวชนนักรการเมือง

๒) โครงการหลักสูตรอบรมนักรการเมือง

๓) โครงการหลักสูตรอบรมผู้ที่จะสมัครเป็นนักรการเมืององค์กรอิสระและผู้ที่สนใจการเมือง โดยจัดเป็นหลักสูตรสั้นๆ ระยะเวลา ๑-๒ เดือน

๔.๒.๒ แผนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

๑) โครงการกำหนดมาตรฐานระบบคุณธรรมของนักรการเมืองโดยประชาชน

(๑) แนวความคิด แผนนี้กำหนดขึ้นเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกควบคุมนักรการเมือง กลั่นกรอง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยมีแนวทางดำเนินงานดังนี้

(๑.๑) ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งออกประกาศกำหนดระบบคุณธรรมแห่งชาติของนักรการเมือง ซึ่งเป็นกระบวนการและเครื่องมือชีวิตในการสรรหากลั่นกรองผู้สมัครรับเลือกตั้ง

(๑.๒) ให้ท้องถิ่นออกประกาศกำหนดระบบคุณธรรมของนักรการเมืองในชุมชน ท้องถิ่นเขตเลือกตั้งของตน ซึ่งเป็นกระบวนการและเครื่องมือชีวิตในการสรรหากลั่นกรอง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง (ระบบคุณธรรม ให้อึดถือหลัก พื้นฐานประเพณี วัฒนธรรม และศาสนาของท้องถิ่นนั้นเป็นหลัก)

(๑.๓) ผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อเป็นนักรการเมืองจะต้องผ่านเกณฑ์มาตรฐานระบบคุณธรรมในชุมชน ท้องถิ่น และระบบคุณธรรมแห่งชาติ

(๑.๔) ผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อเป็นนักรการเมืองเมื่อผ่านระบบคุณธรรมตามข้อ ๑) และ ๒) จะได้รับใบอนุญาตเพื่อแสดงตนในความพร้อมที่จะเสียสละประโยชน์ตนบริหารกิจการบ้านเมืองเพื่อส่วนรวม

(๑.๕) นักรการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งจะต้องถูกตรวจสอบและส่งเสริมในระบบคุณธรรม ทุก ๆ ๑ ปี

(๑.๖) รัฐและประชาชนต้องจัดให้มีคณะกรรมการคุณธรรมอาสาสมัคร ประกอบด้วย คณะกรรมการคุณธรรมอาสาสมัครระดับหมู่บ้าน คณะกรรมการคุณธรรมอาสาสมัครระดับตำบล คณะกรรมการคุณธรรมอาสาสมัครระดับอำเภอ คณะกรรมการคุณธรรมอาสาสมัครระดับจังหวัด โดยคณะกรรมการทุกระดับจะต้องผ่านขั้นตอนการคัดเลือกตามที่ประชาชนแต่ละจังหวัดกำหนด ไม่มีสิ่งตอบแทนใดๆ

(๑.๗) ให้มีการยกเลิกใบอนุญาตนักรการเมือง โดยประชาชนในท้องถิ่น

(๑.๘) หลังจากได้รับการเลือกตั้งนักรการเมืองทุกคนจะได้รับสิทธิประชาสัมพันธ์งาน ผลงาน การเดินทาง ฯลฯ ผ่านสื่อรัฐทุกชนิด

(๒) ให้ทดลองใช้เป็นเวลา ๔ ปี โดยใช้มาตรการจูงใจในห้วง ๔ ปีนี้ไม่มีมาตรการลงโทษ ประเมินโครงการทุกปี และเมื่อครบ ๔ ปี ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแนวทางที่จะดำเนินงานต่อไป

๒) โครงการเสวนาจัดให้ประชาชนร่วมเสวนาหาทางออกในประเด็นต่างๆ
แนวความคิดในการปฏิบัติ

- (๑) โครงการจัดเสวนาในภูมิภาคต่าง
- (๒) โครงการจัดเสวนาในกรุงเทพมหานคร

๓) โครงการจัดตั้งสภาพลเมือง

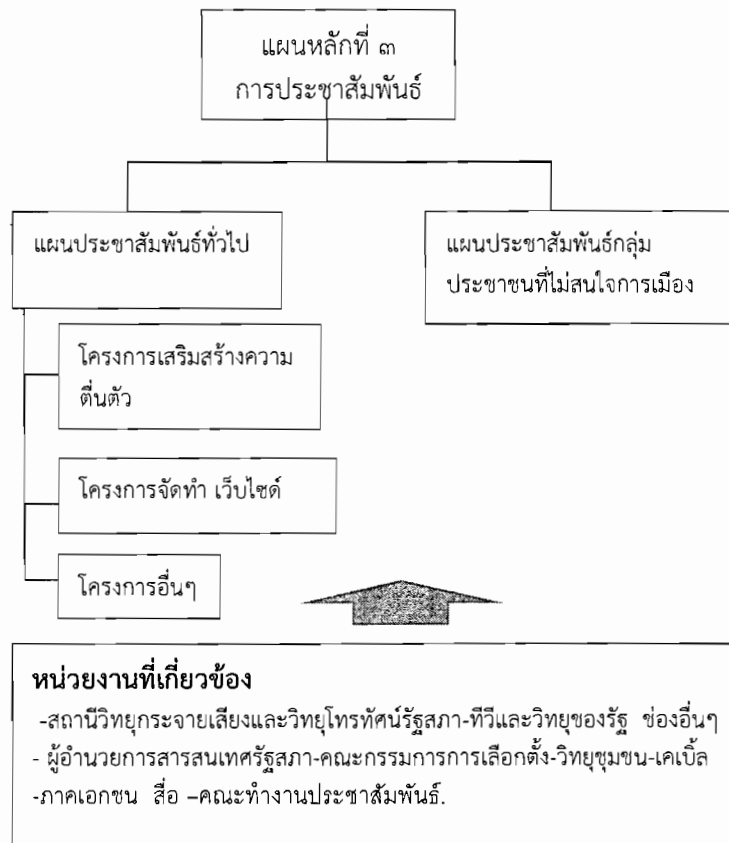
แนวความคิดในการปฏิบัติโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ สภาพัฒนาการเมือง (สพม.) สภาองค์กรชุมชน (พอช.) เครือข่ายประชาสังคมจังหวัด (คปจ.) คณะกรรมการการเลือกตั้ง กระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมการปกครอง) ร่วมกันดำเนินการ

๔.๒.๓ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑) แผนการสร้างนักการเมืองที่ดี หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันพระปกเกล้า และคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๒) แผนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สภาพัฒนาการเมือง (สพม.) สภาองค์กรชุมชน (พอช.) เครือข่ายประชาสังคมจังหวัด (คปจ.) คณะกรรมการการเลือกตั้ง กระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ,กรมการปกครอง)

๔.๓ แผนหลักที่ ๓ การประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน

การประชาสัมพันธ์เป็นเครื่องมือสื่อสารที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานของการปฏิรูปการขับเคลื่อนวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น การวางแผนประชาสัมพันธ์จึงมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับความสำเร็จ หรือล้มเหลวในการดำเนินงานในครั้งนี้ วัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์ เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการปฏิรูปการขับเคลื่อนวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้กับประชาชน สร้างความตื่นตัวให้กับประชาชน และสื่อที่จะร่วมกันปฏิรูปการขับเคลื่อนวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ให้ได้ตระหนักและมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิรูปการขับเคลื่อนวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

ในการนี้คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปด้านการเมือง ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน คือ เมื่อดำเนินการตามแผนงานแล้ว ประชาชนต้องมีวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ๘ ประการ ประกอบด้วย ๑. ความเป็นราชอาณาจักร ๒. อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ๓. หลักสิทธิและเสรีภาพ ๔. หลักความเสมอภาค ๕. หลักนิติธรรม ๖. หลักภราดรภาพ ๗. หลักเหตุผล/ฉันทามติ ๘. หลักธรรมาภิบาล ดังนั้นจึงควรมีการรณรงค์เผยแพร่ความรู้ในเรื่องการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้องเหมาะสม วัฒนธรรมประชาธิปไตยที่ดั่งงามให้กับประชาชน ข้าราชการ กลุ่มเป้าหมายและภาคีเครือข่ายได้รับทราบ รับรู้ เพื่อที่จะให้องค์กรเหล่านั้นเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ มีแนวทางดำเนินงานดังนี้

๔.๓.๑ จัดตั้งคณะทำงานประชาสัมพันธ์ ๑ คณะประกอบด้วยผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์ สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ทวีและวิทยุของรัฐ ช่องอื่น ๆ ผู้อำนวยการสำนักสารสนเทศรัฐสภา คณะกรรมการการเลือกตั้ง วิทยุชุมชน เคเบิล รวมทั้งองค์กรเครือข่าย ทั้งภาครัฐ เอกชน สื่อที่เกี่ยวข้อง และในขณะดำเนินการนำร่องให้สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศดำเนินการด้วย โดยมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- ๑) วางแผนการประชาสัมพันธ์โดยร่วมมือกับองค์กร เครือข่าย ทั้งภาครัฐ เอกชน สื่อมวลชนทุกสาขาที่เกี่ยวข้อง โดยจัดทำโครงการประชาสัมพันธ์สนับสนุนแผนประชาสัมพันธ์
- ๒) เผยแพร่ข้อมูลการดำเนินงานโดยร่วมมือกับสื่อมวลชนทุกสาขา รวมทั้งองค์กร เครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชนที่เกี่ยวข้อง
- ๓) กำกับติดตามและดูแลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนและการนำไปปฏิบัติ
- ๔) วางแผนประเมินผลการประชาสัมพันธ์
- ๕) ปฏิบัติงานร่วม หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่

ได้รับมอบหมาย

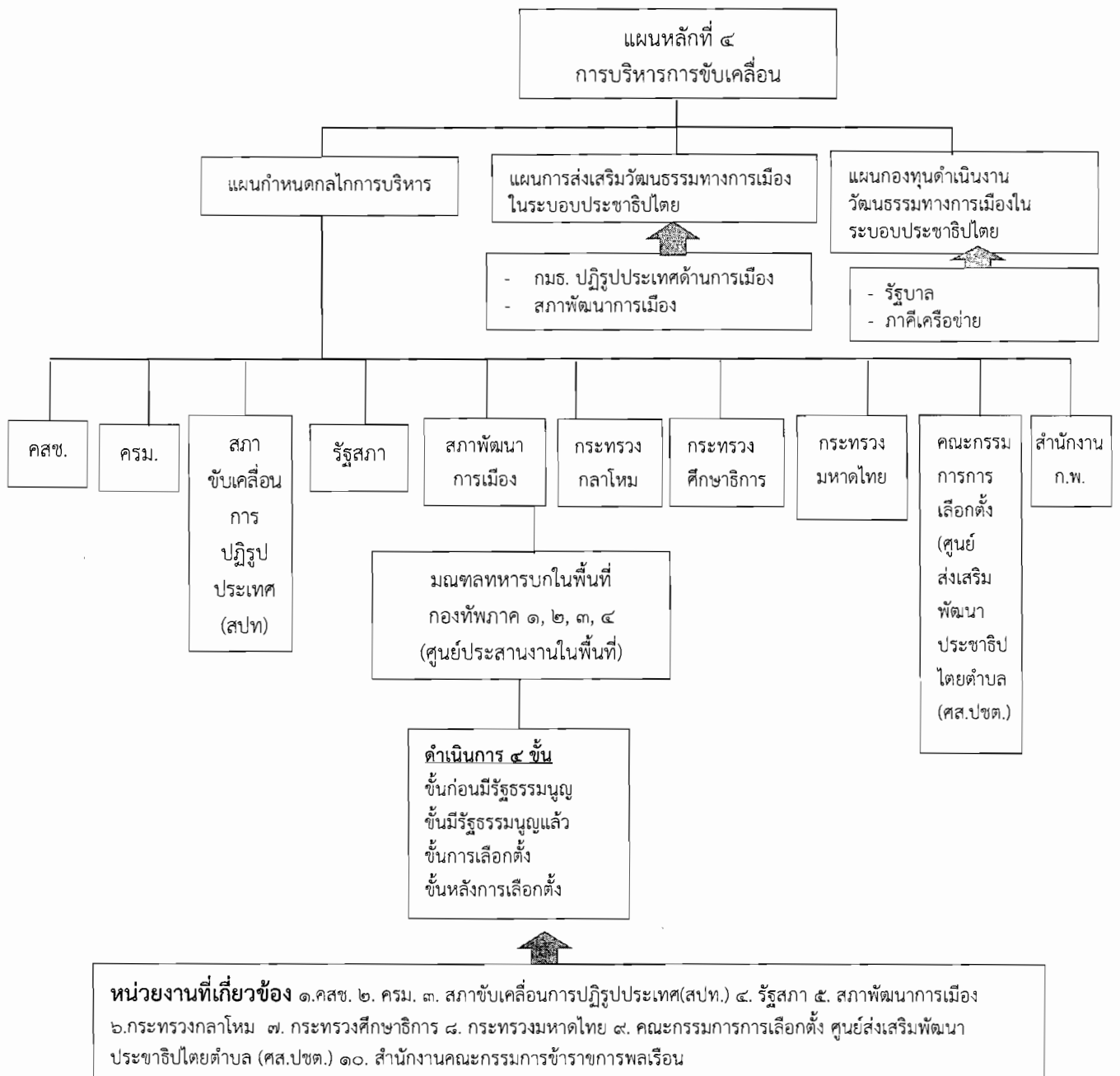
๔.๓.๒ แผนการประชาสัมพันธ์

- ๑) แผนประชาสัมพันธ์ทั่วไป ประกอบด้วย
  - (๑) โครงการเสริมสร้างความตื่นตัวด้านวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เช่น โครงการสร้างภาพยนตร์ โครงการประกวดวัฒนธรรมทางการเมืองของท้องถิ่น โครงการประกวดวิธีการสร้างเครือข่ายวัฒนธรรมประชาธิปไตย ฯลฯ
  - (๒) โครงการจัดทำเว็บไซต์
  - (๓) โครงการอื่น ๆ ที่มีความเหมาะสม
- ๒) แผนประชาสัมพันธ์ประชาชนกลุ่มที่ไม่สนใจการเมือง

- ๓) ขั้นตอนปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์
  - ขั้นก่อนมีรัฐธรรมนูญ
  - ขั้นมีรัฐธรรมนูญแล้ว
  - ขั้นการเลือกตั้ง
  - ขั้นหลังการเลือกตั้ง

๔.๓.๓ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา โทรทัศน์และวิทยุของรัฐ ผู้อำนวยการสารสนเทศรัฐสภา คณะกรรมการการเลือกตั้ง วิทยุชุมชน เคเบิลภาคเอกชน และ สื่อ

๔.๔ แผนหลักที่ ๔ การบริหารการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน

๔.๔.๑ แผนกำหนดกลไกการบริหาร เพื่อให้การดำเนินงานเกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ เป้าประสงค์ ที่วางไว้จึงได้กำหนดระบบและกลไกการบริหารแผนแม่บท ดังนี้

๑) รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานให้เป็นงบประมาณของรัฐสภา

๒) ให้สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) จัดทำแนวทางการปฏิรูปสภาพัฒนาการเมือง เพื่อรองรับการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองและร่วมมือกับสภาพัฒนาการเมืองในการขับเคลื่อนการปฏิรูปวัฒนธรรมทางการเมืองตามแผนแม่บท

๓) ในการปฏิรูปสภาพัฒนาการเมือง ขอให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการปฏิรูปและพัฒนาการเมือง โดยมีลักษณะเป็นกรรมการชุดพิเศษ จำนวนไม่เกิน ๓๕ คน มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิรูปการกำกับดูแล กำหนดนโยบาย การประเมินผล การปฏิบัติตามนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเป็นศูนย์กลางการบริหารงานการขับเคลื่อนกับภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

๔) กระทรวงกลาโหม

(๑) กองทัพบกร่วมกับสภาพัฒนาการเมืองจัดตั้งศูนย์บริหารการขับเคลื่อน และจัดตั้งศูนย์ประสานการปฏิบัติงานในพื้นที่รับผิดชอบของ มณฑลทหารบก สนับสนุนการดำเนินงานตามทีสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศและสภาพัฒนาการเมืองร้องขอ

(๒) สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ ให้การสนับสนุนการดำเนินงาน

๕) คณะกรรมการการเลือกตั้งสนับสนุนการดำเนินงานของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ สภาพัฒนาการเมือง และกองทัพบก รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ประสานการปฏิบัติงานในพื้นที่รับผิดชอบของมณฑลทหารบก ตามที่ได้รับการร้องขอ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งได้จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยตำบล (ศส.ปชต.) แล้ว ๑,๕๒๔ ศูนย์ (ตามแผน ๗,๔๒๔ ตำบล ภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๙) ประกอบด้วย

ภาคเหนือ	ตั้งแล้ว	๔๐๕	ตำบล (แผนจัดตั้ง ๑,๔๙๒ ตำบล)
ภาคอีสาน	ตั้งแล้ว	๖๓๙	ตำบล (แผนจัดตั้ง ๒,๖๗๘ ตำบล)
ภาคกลาง	ตั้งแล้ว	๑๘๐	ตำบล (แผนจัดตั้ง ๑,๐๐๕ ตำบล)
ภาคตะวันตก	ตั้งแล้ว	๑๓๔	ตำบล (แผนจัดตั้ง ๙๑๘ ตำบล)
ภาคใต้	ตั้งแล้ว	๑๖๖	ตำบล (แผนจัดตั้ง ๑,๑๓๑ ตำบล)

๖) กระทรวงมหาดไทย

(๑) กรมการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยสนับสนุนการดำเนินงานของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศและสภาพัฒนาการเมือง

(๒) กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย สนับสนุนการดำเนินงานของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศและสภาพัฒนาการเมือง

๗) ขั้นตอนในการขับเคลื่อนให้ทุกหน่วยงานใช้ชั้น ๔ ชั้น ดังนี้

- ชั้นก่อนมีรัฐธรรมนูญ
- ชั้นมีรัฐธรรมนูญแล้ว
- ชั้นการเลือกตั้ง
- ชั้นหลังการเลือกตั้ง

๘) ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามที่ระบุในแผนหลักที่ ๑ แผนหลักที่ ๒ แผนหลักที่ ๓ และแผนหลักที่ ๔ ร่วมกันจัดทำแผนงานโครงการรองรับการดำเนินงานในแต่ละแผนหลัก และส่งแผนงานที่สมบูรณ์ให้คณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) คณะรัฐมนตรี (ครม.) สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) เพื่อของบประมาณต่อรัฐสภาในการดำเนินงานต่อไป

ในกรณีที่สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) สิ้นวาระลงให้สภาพัฒนาการเมืองเป็นหน่วยงานรองรับภารกิจของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศต่อไป

๔.๔.๒ แผนการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

ให้จัดตั้งคณะกรรมการปฏิรูปและพัฒนาการเมืองเพื่อปฏิบัติงานในพื้นที่ให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา ๓ ปี

๔.๔.๓ แผนกองทุนดำเนินงานวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

วัฒนธรรมทางการเมืองที่พึงประสงค์เกิดจากกระบวนการอบรมหล่อหลอมกลุ่มคนทางสังคมที่กระทำต่อเนื่องกันมาอย่างยาวนาน และเป็นนโยบายสาธารณะที่สำคัญในการสร้างชาติ การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่พึงประสงค์ต้องเป็นการรณรงค์ระดับชาติอย่างต่อเนื่อง สถาบันการศึกษาทุกระดับ ต้องขับเคลื่อนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จนกว่าจะกลายเป็นลักษณะนิสัยของคนไทย

การที่ผู้นำของไทยในอดีตจนถึงปัจจุบันไม่ให้ความสำคัญกับการสร้างค่านิยมที่พึงประสงค์ จึงทำให้การสร้างชาติของไทยต้องติดหลุมโคลนอยู่ในขณะนี้ เราขาดค่านิยมที่พึงประสงค์ร่วมกันของคนในชาติ ทำให้ชาติไม่มีพลังในการขับเคลื่อน ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่องจึงต้องมีกองทุนดำเนินงานวัฒนธรรมทางการเมืองโดยมีแนวทางการจัดหางบประมาณดำเนินงานดังนี้

๑) งบประมาณจากรัฐบาล

๒) มาตรการภาษีเพื่อสนับสนุนจากผู้มีความประสงค์มอบเงินให้แก่ กองทุนดำเนินงานวัฒนธรรมทางการเมือง โดยสามารถแสดงความจำนงได้ ในแบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา หรือ งด. ๙๐ หรือ งด. ๙๑

๓) งบประมาณจากภาคีเครือข่าย

๔.๔.๔ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑) แผนกำหนดกลไกการบริหาร มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น รัฐสภา คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปด้านการเมือง สภาพัฒนาการเมือง กระทรวงกลาโหม สำนักงานข้าราชการพลเรือน กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง กระทรวงมหาดไทย

๒) แผนการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปด้านการเมือง สภาพัฒนาการเมือง

๓) แผนกองทุนดำเนินงานวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น รัฐบาล ภาคีเครือข่าย

๕. กำหนดเวลาการปฏิรูป (ตามแผนการปฏิรูปข้อ ๓)

๕.๑ แผนการให้การศึกษา เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน ช่วงระยะเวลาขับเคลื่อนเริ่มตั้งแต่เดือน พฤษภาคม ๒๕๕๙ เป็นต้นไป

๕.๒ แผนการสร้างนักรการเมืองที่ดีและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ช่วงระยะเวลาขับเคลื่อนตั้งแต่เดือน พฤษภาคม ๒๕๕๙ เป็นต้นไป

๕.๓ แผนการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน ช่วงระยะเวลาขับเคลื่อนตั้งแต่เดือน พฤษภาคม ๒๕๕๙ เป็นต้นไป

๕.๔ แผนการบริหารจัดการการขับเคลื่อน เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยั่งยืน ช่วงระยะเวลาขับเคลื่อนตั้งแต่เดือน พฤษภาคม ๒๕๕๙ เป็นต้นไป

๖. แหล่งที่มาของงบประมาณ

๖.๑ รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณ

๖.๒ กองทุนดำเนินงานวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

๖.๓ ภาคีเครือข่าย

๖.๔ การบริจาคของประชาชนทั่วไป

๖.๕ งบประมาณของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

๗. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

๗.๑ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ผลักดันการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองให้เป็นวาระแห่งชาติ

๗.๒ คณะรัฐมนตรี สนับสนุนด้านงบประมาณให้กับรัฐสภา เพื่อจัดสรรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๘. ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองจึงขอเสนอแนะ ดังนี้

๘.๑ ให้รัฐบาลกำหนดการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองตามรายงานนี้เป็นวาระแห่งชาติ

๘.๒ ให้รัฐบาลกำหนดเป็นนโยบายโดยมีมติคณะรัฐมนตรีให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามแผนหลักที่ ๑ - ๔ รวมทั้งการตรากฎหมายที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองออกบังคับใช้ ทั้งนี้ หากให้สัมฤทธิ์ผลโดยเร็ว ขอให้หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ มีคำสั่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔๔ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามแผนหลักที่ ๑ - ๔

๘.๓ ให้มีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

๘.๔ เพื่อให้การขับเคลื่อนการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยสัมฤทธิ์ผลตามรายงานนี้ คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองจะดำเนินการจัดทำโครงการนำร่อง อาทิ

๑) จัดทำร่างหลักสูตรการศึกษาด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมการเมืองที่ดีและถูกต้อง โดยให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ

๒) จัดโครงการฝึกอบรมวิทยากรอาสาสมัครจากมหาวิทยาลัยและหน่วยงานต่าง ๆ จำนวน ประมาณ ๑๐๐ - ๒๐๐ คน เพื่อซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาเพื่อสร้างวิทยากรให้ความรู้แก่ กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ

๓) โครงการจัดสัมมนา เรื่อง “ความเป็นประชาธิปไตยของพุทธศาสนา” เพื่อให้ทราบถึง พื้นฐานด้านประเพณีวัฒนธรรมที่มีความเป็นประชาธิปไตย

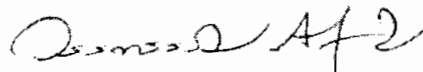
๔) จัดโครงการฝึกอบรม ๒ โครงการ ได้แก่

- โครงการฝึกอบรมนักเรียนอายุ ๑๕ - ๑๗ ปี จากโรงเรียนในกรุงเทพมหานครและ ปริมณฑลโดยดำเนินการร่วมกับกรุงเทพมหานคร

- โครงการฝึกอบรมเด็กมุสลิมโดยดำเนินการร่วมกับมูลนิธิศูนย์อิสลามแห่งประเทศไทย เป็นต้น

๕) ดำเนินการจัดพิมพ์หนังสือคู่มือที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองใน ระบอบประชาธิปไตย

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปด้านการเมือง จึงขอเสนอรายงานเรื่องการเสริมสร้าง วัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้โปรดพิจารณา หากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเห็นชอบด้วย ขอให้โปรดส่งรายงานไปยังคณะรัฐมนตรี และองค์กรหรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามข้อบังคับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๘๙ เพื่อพิจารณา ดำเนินการและขอให้คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองดำเนินการโครงการนำร่อง ต่อไป

(นายวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ)

เลขานุการกรรมการ

รายงานของคณะกรรมการวิชาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง
เรื่อง การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลา การปฏิรูป	แหล่งที่มาของ งบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ข้อเสนอแนะ	ร่าง พรบ. หรือร่าง พรบ. (ถ้ามี)
การเสริมสร้าง วัฒนธรรม ทางการเมือง ในระบอบ ประชาธิปไตย	แผนหลักที่ ๑ การให้การศึกษา เพื่อให้เกิด วัฒนธรรมทาง การเมืองที่ยั่งยืน	๑. จัดทำหลักสูตร การศึกษาสร้างประชาชน วัฒนธรรมประชาธิปไตย ๒. สร้างวิทยาการ วัฒนธรรมประชาธิปไตย หลักสูตรเร่งรัดและ หลักสูตรมาตรฐาน ๓. จัดวิทยากรลงพื้นที่ ให้ความรู้วัฒนธรรม ประชาธิปไตยหลักสูตร เร่งรัด	ตั้งแต่เดือน พฤษภาคม ๒๕๕๙ เป็นต้นไป	๑. รัฐบาลสนับสนุน งบประมาณ ๒. กองทุน ดำเนินงานวัฒนธรรม ทางการเมืองใน ระบอบประชาธิปไตย ๓. ภาคีเครือข่าย ๔. การบริจาคของ ประชาชน	๑. กระทรวงศึกษาธิการ (คณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน, คณะกรรมการอุดมศึกษา, คณะกรรมการอาชีวศึกษา, คณะกรรมการสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย) ๒. ที่ประชุมอธิการบดีแห่ง ประเทศไทย ๓. คณะกรรมการการเลือกตั้ง ๔. สถาบันพระปกเกล้า ๕. สภาพัฒนาการเมือง ๖. ภาคประชาชน ๗. สื่อสารมวลชน ๘. สำนักงานสภาที่ปรึกษา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๙. สำนักงานคณะกรรมการ ข้าราชการพลเรือน	๑. ให้ รัฐบาล กำหนดการปฏิรูปการ เสริมสร้างวัฒนธรรมทาง การเมืองตามรายงานนี้ เป็นวาระแห่งชาติ ๒. ให้รัฐบาลกำหนด เป็นนโยบายโดยมีมติ คณะรัฐมนตรีให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตามแผนหลัก ที่ ๑ - ๔ รวมทั้งการตรา กฎหมายที่เกี่ยวกับการ เสริมสร้างวัฒนธรรมทาง การเมืองและผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมือง ออกบังคับใช้ ทั้งนี้ หาก ให้สัมฤทธิ์ผลโดยเร็ว ขอให้หัวหน้าคณะรักษา ความสงบแห่งชาติมี	

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลา การปฏิรูป	แหล่งที่มาของ งบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ข้อเสนอแนะ	ร่าง พรบ. หรือร่าง พรบ. (ถ้ามี)
<p>การ สร้าง นักการเมืองที่ดี และการมีส่วนร่วม ของภาคประชาชน</p>	<p>แผนหลักที่ ๒ การสร้าง นักการเมืองที่ดี และการมีส่วนร่วม ของภาคประชาชน</p>	<p>๑. สร้างนักการเมืองที่ดี ๑.๑ โครงการหลักสูตร อบรมเยาวชนการเมือง ๑.๒ โครงการหลักสูตร อบรมนักการเมือง ๑.๓ โครงการหลักสูตร อบรมผู้ที่จะสมัครเป็น นักการเมือง องค์กรอิสระ และผู้ทีสนใจการเมือง โดย จัดเป็นหลักสูตรสั้น ๆ ระยะ ๑-๒ เดือน</p> <p>๒. การมีส่วนร่วมของ ภาคประชาชน ๒.๑ กำหนดมาตรฐาน ระบบคุณธรรมของ นักการเมืองโดยประชาชน ๒.๒ จัดให้ประชาชน ร่วมเสวนาหาทางออกใน ประเด็นต่างๆ ๒.๓ จัดตั้งสภาพลเมือง</p>	<p>ตั้งแต่เดือน พฤษภาคม ๒๕๕๙ เป็นต้นไป</p>	<p>๑. รัฐบาลสนับสนุน งบประมาณ ๒. กองทุน ดำเนินงานวัฒนธรรม ทางการเมืองใน ระบอบประชาธิปไตย ๓. ภาษีเครือข่าย ๔. การบริจาคของ ประชาชนทั่วไป</p>	<p>๑. สภาพัฒนาการเมือง ๒. สภาองค์กรชุมชน ๓. เครือข่ายประชาสังคม จังหวัด ๔. คณะคณะกรรมการการ เลือกตั้ง ๕. กระทรวงมหาดไทย (กรม ส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น, กรมการปกครอง)</p>	<p>คำสั่งตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔๔ ให้หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ตามแผนหลักที่ ๑ - ๔ ๓. ให้มีการแก้ไข ปรับปรุงพระราชบัญญัติ สภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อให้ สอดคล้องกับแผนการ ปฏิรูปการเสริมสร้าง วัฒนธรรมทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตย ๔. เพื่อให้การขับเคลื่อน การปฏิรูปการเสริมสร้าง วัฒนธรรมทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตย สัมฤทธิ์ผลตามรายงานนี้ คณะกรรมการ</p>	

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลา การปฏิรูป	แหล่งที่มาของ งบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ข้อเสนอแนะ	ร่าง พรบ. หรือร่าง พรบ. (ถ้ามี)
	<p>แผนหลักที่ ๓ การ ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิด วัฒนธรรมทาง การเมืองที่ยั่งยืน</p>	<p>๑. จัดตั้งคณะทำงาน ประชาสัมพันธ์ ๒. จัดทำแผนการ ประชาสัมพันธ์ ๒.๑ ประชาสัมพันธ์ ทั่วไป ๒.๒ ประชาสัมพันธ์ ประชาชนกลุ่มที่ไม่สนใจ การเมือง ๒.๓ ขั้นตอนการ ปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ - ชั้นก่อนมี รัฐธรรมนูญ - ชั้นมีรัฐธรรมนูญแล้ว - ชั้นการเลือกตั้ง - ชั้นหลังการเลือกตั้ง</p>	<p>ตั้งแต่เดือน พฤษภาคม ๒๕๕๙ เป็นต้นไป</p>	<p>๑. รัฐบาลสนับสนุน งบประมาณ ๒. กองทุนดำเนินงาน วัฒนธรรมทาง การเมืองในระบอบ ประชาธิปไตย ๓. ภาครัฐหรือข่าย ๔. การบริจาคของ ประชาชน</p>	<p>๑. สถาบันวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ๒. โทรทัศน์และวิทยุของรัฐ ๓. ผู้อำนวยการสารสนเทศ รัฐสภา ๔. คณะกรรมการการเลือกตั้ง ๕. วิทยุชุมชน ๖. เคเบิลภาคเอกชน ๗. สื่อ</p>	<p>ขับเคลื่อนการปฏิรูป ประเทศด้านการเมืองจะ ดำเนินการจัดทำ โครงการนำร่อง อาทิเช่น ๑) จัดทำร่าง หลักสูตรการศึกษาด้าน การเสริมสร้างวัฒนธรรม การเมืองที่ดีและถูกต้อง โดยให้มีการประชุมเชิง ปฏิบัติการ ๒) จัดโครงการ ฝึกอบรมวิทยากร อาสาสมัครจาก มหาวิทยาลัยและ หน่วยงานต่าง ๆ จำนวน ประมาณ ๑๐๐ - ๒๐๐ คน เพื่อซักซ้อมความ เข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การศึกษาเพื่อสร้าง</p>	